

USHTRIA

Viti i 69-të i botimit Nr. 28 (82629)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 17 korrik 2015

PROMOVHEN PROGRAMET DHE KURRIKULAT E REJA TË AKADEMISË SË FORCAVE TË ARMATOSURA

Para 3 ditësh, në sallën e auditoriumit të Ministrisë së Mbrojtjes u zhvillua një veprimtari me rastin e promovimit të programeve dhe kurrikulave të reja të Akademisë së Forcave të Armatosura (AFA). Ishin të pranishëm: ministrja e Mbrojtjes, znj. Mimi Kodheli, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralamajor Jeronim Bazo, gjeneralë dhe ushtarakë të lartë të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm, pedagogë dhe punonjës të Akademisë së Forcave të Armato-

sura etj. Komandanti i Akademisë së Mbrojtjes, kolonel Idriz Haxhia, bëri një prezantim të shkurtër të punës së bërë nga grupet e punës dhe stafi i Akademisë për përgatitjen e teksteve të programeve dhe të kurrikulave, të cilët janë ekuivalente me ato të akademeve ushtarake homologe të vendeve të NATO-s. Ministrja e Mbrojtjes Kodheli, në fjalën e saj, ndër të tjera, theksoi se që në fillim të punës...

» faqe 2

Dekretohen tre gjeneralë brigade në Forcat e Armatosura

» faqe 2

PASHALIMAN

Forcat Speciale të afta e të përgatitura për të kryer detyra speciale në det

» faqe4

Takimi

Ministrja Mimi Kodheli priti zv.asistenten e sekretarit të Mbrojtjes të SHBA, Evelyn N. Farkas

Ministrja e Mbrojtjes, znj. Mimi Kodheli, më 13 korrik 2015 zhvilloi një takim me zëvendësasistenten e sekretarit të Mbrojtjes të SHBA për Rusinë, Ukrainën dhe Euroazinë, znj. Evelyn N. Farkas. Zonja Farkas ishte në Tiranë si pjesë e delegacionit të lartë amerikan, kryesuar...

» faqe 3

Portret

Nënkolenele Bardha Pali, ushtarakja që na përfaqëson në Shtabin Qendror të NATO-s në Kabul

Të shkruash për gratë e vajzat ushtarake më shumë se u bënë nder atyre, i bën nder vetes, pasi çdo rrëfim është një pasuri e vërtetë shpirtërore. Të gjitha ushtaraket që kam intervistuar deri më tash, apo ato që ju kam ndërtuar profilet, janë sa të ngjashme...

» faqe 6-7

SPECIALE

Sulë Domi, një jetë për atdheun, me pushkë dhe penë!

» faqe 8-9

ANALIZA

Ndikimi i imazhit të medias në publik nga sulmet terroriste

faqe 10-11

NATO

Ballkani Perëndimor në fokusin e NATO-s

faqe 12-12

Dekretohen tre gjeneralë brigade në FA

Presidenti i Republikës së Shqipërisë, dhe njëkohësisht komandanti i Përgjithshëm i Forcave tona të Armatosura, ditën e djeshme ka dekretuar tre gjeneralë brigade, në përgjigje të propozimeve të bëra nga ministri i Mbrojtjes.

Kolonelët Vladimir Avdija, Nazmi Cahani dhe Dedë Prenga, në bazë të profesionalizmit maksimal të treguar gjatë karrierave të tyre të gjata ushtarake, merituan graden e lartë ushtarake të gjeneralit.

Ky veprim i presidentit të Republikës vjen në një moment kyç për Forcat e Armatosura. Tre ushtarakët e dekretuar dje si gjeneralë brigade janë personalitete me kontribute të spikatura në Forcat e Armatosura si brenda dhe jashtë vendit. Gradimi i tyre erdhi pas një procesi jo vetëm ligjor e transparent, por dhe të nevojshëm për vazhdimin e përmirësimit të aftësive operacionale dhe konsolidimit të strukturave tona ushtarake.

Gjatë gjithë procesit për dhënien e gradës madhore për gjeneralët Avdija, Cahani dhe Prenga, midis institucioneve të përfshira ka pasur një frymë korrekte bashkëpunimi. Ministria e Mbrojtjes dhe Shtabi i Përgjithshëm i Forcave të Armatosura përshëndesin maturinë e treguar në marrjen e këtij vendimi në këtë moment kyç nga të gjithë aktorët dhe faktorët e përfshirë.

MM dhe SHPFA vazhdojnë të shpresojnë se edhe në të ardhmen, fryma e bashkëpunimit do të mbizotërojë në vendime që kanë të bëjnë me forcimin dhe konsolidimin e strukturave tona ushtarake.

MM dhe SHPFA, refuzojnë të bëhen pjesë e debatit të ndër-tuar mbi spekulime për ushtarakë me kontribut të spikatur në Forcat e Armatosura, ndërsa i qendrojnë të vërtetave të bazuara në qëndrime institucionale.

Promovohen programet dhe kurrikulat e reja të Akademisë së Forcave të Armatosura

Ministrja Kodheli: Në bashkëpunim me Shtabin e Përgjithshëm, morëm masa për të ndryshuar e ringritur sistemin e arsimit ushtarak, për të reformuar dhe transformuar AFA në një institucion dinjitoz me programe dhe kurrikula dinjitoze

Para 3 ditësh, në sallën e auditoriumit të Ministrisë së Mbrojtjes u zhvillua një veprimtari me rastin e promovimit të programeve dhe kurrikulave të reja të Akademisë së Forcave të Armatosura (AFA). Ishin të pranishëm: ministrja e Mbrojtjes, znj. Mimi Kodheli, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, gjeneralmajor Jeronim Bazo, gjeneralë dhe ushtarakë të lartë të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm, pedagogë dhe punonjës të Akademisë së Forcave të Armatosura etj.

Komandanti i Akademisë së Mbrojtjes, kolonel Idriz Haxhia, bëri një prezantim të shkurtër të punës së bërë nga grupet e punës dhe stafi i Akademisë për përgatitjen e teksteve të programeve dhe të kurrikulave, të cilët janë ekuivalente me ato të akademive ushtarake homologe të vendeve të NATO-s.

Ministrja e Mbrojtjes Kodheli, në fjalën e saj, ndër të tjera, theksoi se që në fillim të punës si Ministër i Mbrojtjes, nisur edhe nga gjendja jo e mirë ekzistuese, i kushtuam një vëmendje të veçantë rristurimit dhe përmirësimit të gjendjes së institucioneve të arsimit ushtarak. Për këtë, në bashkëpunim me Shtabin e Përgjithshëm, morëm masa për të ndryshuar e ringritur sistemin e

arsimit ushtarak, për ta reformuar dhe transformuar AFA në një institucion dinjitoz me programe dhe kurrikula dinjitoze. Qëllimi ka qenë përgatitja e ushtarakëve të denjë të FA, si pjesë e aleancës së NATO-s. Këtë gjë e diktonte anëtarësimi i Shqipërisë në NATO, e cila kërkonte ndryshime

të rëndësishme edhe në sistemin e edukimit dhe të arsimit.

Ministrja Kodheli falënderoi shefin e Shtabit të Përgjithshëm, gjeneralmajor Bazon, për kontributin që ka dhënë gjatë këtij procesi përgatitor, si dhe drejtuesit e Akademisë së Forcave të Armatosura

dhe grupet e punës për punën dhe përpjekjet që kanë bërë për të sjellë ndryshimet e duhura në sistemin e programeve dhe të kurrikulave të kësaj akademie. Ministrja Kodheli theksoi se, pavarësisht nga kjo punë e mirë, ka ende shumë punë për të bërë. E rëndësishme është që

të jemi serioz dhe kjo të jetë vetëm fillimi për ta ngritur nivelin e AFA jo vetëm në lartësinë e nivelit të institucioneve të arsimit të lartë të bvendit, por edhe në nivelin e akademive ushtarake të vendeve të NATO-s dhe atyre partnere perëndimore.

Ministrja Mimi Kodheli priti zv.asistenten e sekretarit të Mbrojtjes të SHBA, Evelyn N. Farkas

Ministrja e Mbrojtjes, znj. Mimi Kodheli, më 13 korrik 2015 zhvilloi një takim me zëvendësasistenten e sekretarit të Mbrojtjes të SHBA për Rusinë, Ukrainën dhe Euroazinë, znj. Evelyn N. Farkas.

Zonja Farkas ishte në Tiranë si pjesë e delegacionit të lartë amerikan, kryesuar nga ndihmëssekretarja Amerikane e Shtetit, znj. Victoria Nuland.

Zhvillimet më të fundit në lidhje me politikën e sigurisë dhe të mbrojtjes në kufijtë lindorë dhe jugorë të Aleancës, por dhe zhvillimet në rajon ishin ndër temat kryesore që u diskutuan gjatë këtij takimi. Ministrja Kodheli dhe zonja Farkas ndanë mendimin se dakortësia e arritur në Ministerialin e Mbrojtjes pak javë më parë për një qëndrim gjithëpërfshirës në funksion të mbrojtjes së çdo vendi anëtar, është një hap i madh përpara për sigurinë tonë të përbashkët. Ministrja e Mbrojtjes Kodheli theksoi se, Shqipëria ka deklaruar pjesëmarrjen e saj në forcën pararojë të NATO për vitet 2016-2018, duke qenë e pranishme kësaj në operacione dhe komanda. Ndërsa, znj. Farkas e vlerësoi maksimalisht këtë kontribut madhor të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Të dy bashkëbiseduesit u ndalën edhe tek zhvillimet në Ukrainë dhe në Irak. Ministrja Kodheli theksoi se, Shqipëria jo vetëm dënon veprimet ruse dhe mbështet sovranitetin territorial të Ukrainës, por është e pranishme në këtë vend në kuadër të misionit vëzhgues të OSBE, por dhe

me ndihma logjistike. Duke u ndalur në rajon, ministrja Kodheli nënvizoi se Shqipëria mbështet politikën e bashkëpunimit rajonal duke promovuar stabilitet politik, prosperitet dhe zhvillim ekonomik. “Ne shpresojmë që vendet e Ballkanit Perëndimor të vijnë me procesin e tyre të reformave në rrugën e tyre të integritetit euroatlantik.”,- është shprehur znj. Kodheli. Gjithashtu, ministrja shqiptare e Mbrojtjes e njohu zëvendësasistenten e sekretarit të Mbrojtjes të SHBA për Rusinë, Ukrainën dhe Euroazinë, znj. Farkas edhe me punën e bërë në Forcat tona të Armatosura, duke u fokusuar sidomos tek modernizimi i saj, si një nga kërkesat e kahershme të aleatëve tanë.

TAKIMI

Ministrja Kodheli dhe zonja Farkas ndanë mendimin se dakortësia e arritur në Ministerialin e Mbrojtjes pak javë më parë për një qëndrim gjithëpërfshirës në funksion të mbrojtjes së çdo vendi anëtar, është një hap i madh përpara për sigurinë tonë të përbashkët.

Miratohet VKM për pagat e ushtarakëve aktivë në FA të Shqipërisë

Në mbledhjen e tij të fundit, Këshilli i Ministrave miratoi propozimin për pagat e ushtarakëve aktivë në Forcat e Armatosura të Shqipërisë. Me këtë vendim përfitojnë deri në masën 80% shtesë mbi pagën, pilotët dhe stafi teknik i Forcës Ajrore. Ky është një tjetër vendim që përmirëson trajtimin financiar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura dhe një tregues i kujdesit që qeveria shqiptare tregon për këtë shtresë të shoqërisë. Efektet financiare të këtij vendimi hyjnë në fuqi që në datën 1 janar të vitit 2015.

Më poshtë vendimi i KM për disa ndryshime dhe shtesa për pagat e ushtarakëve aktivë në FA:

PROJEKTVENDIM

Disa ndryshime dhe shtesa në vendimin Nr. 839, datë 11.12.2003 të Këshillit të Ministrave “Për pagat e ushtarakëve aktivë të FA të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të nenit 4, pika 2, të ligjit nr.10405, datë 24.3.2011, “Për kompetencat për caktimin e pagave dhe të shpërblimeve”, të nenit 20, të ligjit nr.9210, datë 23.3.2004, “Për statusin e ushtarakut të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, të ligjit nr.59/2014, datë 12.6.2014, “Për karrierën ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë” dhe të ligjit nr.160/2014, datë 27.11.2014, “Për buxhetin e vitit 2015”, me propozimin e ministrit të Shtetit për Inovacionin dhe Administratën Publike dhe të ministrit të Financave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Në vendimin nr.839, datë 11.12.2003, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar, bëhen ndryshimet dhe shtesa, si më poshtë vijon:

a) Lidhja nr.1, “Paga bazë sipas gradës dhe viteve të shërbimit për ushtarakët aktivë të Forcave të Armatosura”, që përmendet në pikën 1, zëvendësohet me lidhjen me të njëjtin numër dhe emërtim, që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.

b) Në lidhjen nr.2, “Masa e shtesës për kushte të veçanta pune e shërbimi për ushtarakët aktivë

të Forcave të Armatosura”, që përmendet në pikën 3, emërtesat “Pilotët e emëruar në pozicione organike që kërkojnë kryerjen e fluturimeve”; “Pilotët e emëruar në pozicione organike që nuk kërkojnë kryerjen e fluturimeve”; “Personeli mirëmbajtës inxhinier teknik i aviacionit”; “Personeli fluturues teknik e mekanik.”; “Personeli ushtarak i qendrave të vëzhgimit ajror në Forcat Ajrore” shfuqizohen.

c) Pas pikës 3 shtohet pika 3/1, me këtë përmbajtje:

“3.1 Masa e shtesës për kushte të veçanta pune e shërbimi për ushtarakët aktivë fluturues të Forcave të Armatosura të jetë sipas lidhjes nr.2/1, që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.”.

2. Efektet financiare, që rrjedhin nga zbatimi i të këtij vendimi, të përballohen nga fondet e miratuara për Ministrinë e Mbrojtjes për vitin 2015 dhe fillojnë, përkatësisht:

a) nga data 1 janar 2015, për parashikimin e bërë në pikën 1, shkronja “a”;

b) nga data e hyrjes në fuqi të këtij vendimi, për parashikimin e bërë në pikën 1, shkronjat “b” dhe “c”.

3. Ngarkohet Ministria e Mbrojtjes për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në “Fletoren zyrtare”.

KRYEMINISTRI
EDI RAMA

N/Kol BEHAR MARA
Specialist i Opercaioneve
dhe Stërvitjes

Forcat Speciale të afta dhe të përgatitura për të kryer detyra speciale në det

Në zbatim të plan-kalendarit të zhvillimit të stërvitjeve për vitin 2015, në interes të rritjes së kapaciteteve operacionale dhe standardeve të përgatitjes së Forcave Speciale, batalioni i FS disloket në rajonin e Pashalimanit, Vlorë. U zhvillua Stërvitja Ujore në Bazën Detare Pashaliman Vlorë për periudhën 05.07.2015 deri 15.07.2015. Në këtë stërvitje morrën pjesë tre kompani speciale të mbështetura nga shtabi i bFS-së ku në total janë rreth 120 trupa pjesëmarrëse. Kjo stërvitje konsiston në not stil i lirë në bazë grupi 50-500 m, zhytje në thellësi 2-5 m zhytje në distancë 12-25 m, rregullat e dhënies së ndihmës së parë të të mbyturve, Teknika e mësimit të notimit me paisjet e zhytjes në distancën 1000-1500m. Njohja me pajisjet dhe mjetet lundruese, skaf, gomone, anije. Të dhënat teknike të skafit, gomones 2 e 12, praktikë për përdorimin e tyre. Not me uniformë ushtarake në bazë grupi distanca 500 m (natën). Afrim në breg, Zbulim bregu, zbarkimi i grupit me gomone. Mbulimi dhe maskimi i gomones, Bording dhe SAR.

Kryerja e skenarëve të Bordingut dhe SAR-it do të mbështetet me një anije nga Flotildja Vendosja në kushte fushore tregon atë që jo vetëm ato përgatiten për tu bazuar në kushte të veçanta bazimi, por edhe për të përballur me kushtet e veçanta të motit, me temperaturat e larta. Pashalimani për specialët është bërë një vend, aq sa njohur por edhe i dashur, për më shumë se 15 vjet, FS të FA, (pas një ndreperje disa vjetore), stërviten në brigjet e Karaburunit për të arritur atë standard të komponentit detar që i bën këto trupa të afta dhe të ndërveprueshëm për të kryer detyra speciale në tokë det dhe ajër, pjesë e misionit dhe detyrave që ato kryejnë.

Këtë herë kjo stërvitje zhvillohet pak më ndryshe më e integruar dhe e ndërveprueshme me elementët e tjerë të komponentit detar dhe ajror. Vend të veçantë në programin e stërvitjes zënë zhvillimi i temave të bordingut në anije, si elementë mjaft të rëndësishëm të përgatitjes së këtyre 3 forcave për të kryer detyra të veçanta dhe përgjigjur situatave të veçanta

të marrjes së anijes nga elementë terroristë, apo kriminelë.

Në këtë stërvitje, krahas Forcave Speciale morrën pjesë dhe grupi i bordingut i Forcës detare të cilët për 2 javë u stërvitën bashkërisht nga instruktorë të FS, duke u stërvitur dhe vepruar mbi teknikat dhe taktikat më të avancuara të ndërhyrjes në anije. Operacionet e bordingut janë ndër operacionet më të vështira të ndërhyrjes, kërkojnë përgatitje të lartë

fizike, taktike dhe edhe një koordinim të shkëlqyer të veprimeve nga deti dhe nga ajri. Ndërsa grupi i bordingut detar stërvitet për të kryer veprime bordingu nga deti, specialët tashmë janë të përgatitur për të ndërhyrë dhe vepruar nga ajri dhe deti. Veprime të tilla kërkojnë fshehtësi, shpejtësi dhe veprime të mirë kordinuara nga ajri. Tashmë helikopterët tanë kanë të gjitha kapacitetet operacionale për të mbështetur këto forca në

kryerjen e stërvitjeve dhe detyrave të tilla në det.

Stërvitje të tilla që rrisin standartet operacionale të këtyre forcave, arrihet më së mirë në saj të një planëzimi të mirë vjetor dhe planeve dhe programeve stërvitore të integruara të shtrira në kohë, në të cilat integrohen këto 3 forca, jo vetëm në aspektin e përgatitjes dhe rritjes së shkallës së ndërveprueshmërisë, por edhe në integrimin dhe

krijimit të lehtësirave në aspektin e mbështetjes logjistike.

Mbetemi të impresionuar gjatë një inspektimi rutinë që drejtohej nga Shefi i Shtabit të FT Kolonel Tonin Marku.

Teksa po i afrohemishim rajonit të fushimit të ngritur buzë detit të Pashalimanit, në brendësi të detit në një gjatësi afro 2 milje shikojmë vargun e gjatë të vendosur në 2 rreshta të kompanive të Forcave Speciale të cilët po zhvillojnë programin e stërvitjes ujore. Ky program përmban një sër temash dhe elementë të përgatitjes ujore. Duke filluar me teknikat e notimit në distanca të gjatë ditën dhe natën, veprimet me gomone. Veprimet e zbulimit të bregut me afrim nga deti, veprimet e zhytjes në thellësi dhe mjaft elementë të tjerë që e bënë një special, jo vetëm ta njohë mirë detin, por edhe ta aftësojë atë për të zotëruar çdo teknikë dhe taktikë që kryhet në det.

Si finalizim i të gjithë këtyre elementeve të veprimeve të integruara, kjo stërvitje u mbyll me një stërvitje treguese të demonstruar në prani të shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FA Gjeneral Major Jeronim Bazo, shefit të kabinetit të shefit të Shtabit të Përgjithshëm kolonel Bilbil Bitri, zëvendësudrejtori i J-3 kolonel Ylli Pulaj, shefi i shtabit të FT kolonel Tonin Marku, komandantë të reparteve vartëse të FT, etj.

Duke përshëndetur trupat e angazhuar në këtë stërvitje, si dhe duke vlerësuar lart punën dhe profesionalizmin e tyre, ndër të tjera gjeneralmajor Bazo tha: “Ju jeni asa në tokë, por jeni edhe në det shumë të mirë. Situata reale është e vështirë për këto detyra, askush nuk i kupton kushtet reale menjëherë, e kjo ishte një stërvitje në kushte reale. Ju përgëzoj për këtë stërvitje në kushte të detit. Është një sakrificë dhe vlerë e shtuar për efektivat tonë...”

Në përfundim të ceremonisë, të pranishmit patën rastin të shikojnë, një mësim tregues nga efektivat e bfs. Në këtë demonstrim, u ndërthurën në mënyrë tepër profesionale të gjithë elementët e temave, me të cilat këto efektiva u stërvitën gjatë periudhës dyjavore të trajnimit, në zonën e Pashalimanit.

Stërvitja dhe demonstrimi mbi një situatë taktike të improvizuar në anije, “Marrja peng e saj nga element terroristë”, veprime të kombinuara nga deti dhe ajri, kryerja e elementeve të bordingut me pjesëmarrjen e 3 Forcave, FT, FA, FD, tregoi më së miri, jo vetëm aftësitë operacionale të këtyre trupave, por edhe shkallën e ndërveprueshmësisë për të vepruar në unison në përgjigje të situatave dhe kryerjen e detyrave të tilla operacionale brenda misionit që kanë FA.

MICHAEL HANDEL

Kur kam bërë për herë të parë krahasimin mes veprave të Sun Cusë (Sun Tzu) dhe Klauzeviçit (Carl von Clausewitz), e kam marrë si të mirëqenë faktin se këto dy teoricienë të mëdhenj të luftës përfaqësonin atë çka studiuesit tradicionalisht i kanë klasifikuar, si qasje thellësisht të ndryshme lindore dhe perëndimore ndaj artit të luftës. Megjithatë, pas një studimi të kujdesshëm të këtyre dy “paradigmave të kundërta”, arrita në përfundimin se logjika themelore e strategjisë, sikurse ajo e sjelljes politike, është universale. Të pohosh të kundërtën është njësoj sikur të thuash që Rusia, Kina, Japonia dhe Shtetet e Bashkuara zbatojnë teori të veçanta të fizikës apo kimisë. Megjithatë logjika e luftës ndryshon nga ajo e shkencave natyrore, sepse, siç shprehet me zgjuars i Zhomini (Jomini), ajo nuk mbështetet “... në asgjë tjetër, pos praktikave konkrete, parime të cilat janë të panjohura për ne”. Kjo do të thotë, se zhvillimi i luftës mbështetet jo aq në një teori të përpunuar zyrtare, se sa tek intuita, përvoja, dhe të kuptuarit e rregullave ose “ligjeve” të luftimit.

Logjika strategjike nuk është e ndarë nga faktorët e veçantë gjeografikë, ekonomikë, apo faktorë të tjerë, apo që të gjitha grupet politike ose kombet do të jenë në gjendje për të mësuar dhe zbatuar ligjet e “trashëguara” të luftës me efektivitet dhe vendosmëri të barabartë. Shtetet apo grupet politike shpesh do të shmangen nga lëvizjet e nevojshme dhe të detyrueshme diktuar nga logjika e strategjisë duke shpërfillur në një farë mënyre ligjet e gravitetit. Por ndërsa shpërfillja e ligjeve të gravitetit çon në tërheqje të menjëhershme apo të pakëndshme, kundërvënia ndaj nevojave të ngutshme strategjike mund të mos jetë aq lehtë e dukshme. Prandaj shmangia rastësore nga logjika universale e strategjisë mund të korrigjohet me kohë, ose mund të shkaktoj sukses afat-shkurtër përmes veprimeve të papritura, por, në aspektin afatgjatë, kundërshtimi i vazhdueshëm i logjikës së strategjisë sjell mposhtje dhe rënie.

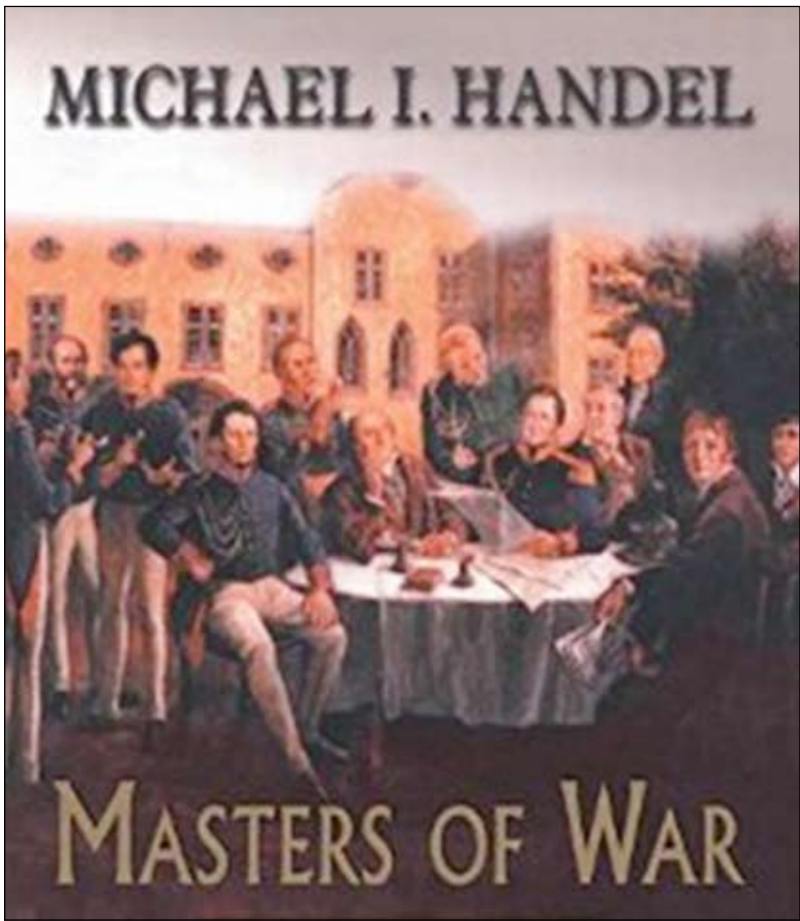
Luftërat nuk janë përlëshje mes organizatash abstrakte, të cilat respektojnë rreptësisht një logjikë universale të veprimit strategjik. Grupet politike ose kombet mund të jenë të shpejta apo të ngadalta në përvetësimin e mësimave të duhura strategjike nga përvojat e tyre dhe, edhe nëse mësojnë mësimet e duhura, ato mund udhëhiqen nga udhëheqës të paafët që ndjekin objektiva personal dhe jo domosdoshmërisht objektivat racionalë megjithëse ato janë të përllogaritura me kujdes; për më tepër, ushtria ose popullsia mund të mos jetë e gatshme të bëjë sakrificat e nevojshme ose të ndjekë vendimet e udhëheqjes politike. Kësisoj, përpos të kuptuarit të logjikës universale të strategjisë dhe të luftës në përgjithësi, një burrë shteti apo strateg duhet të kuptojë gjithmonë natyrën unike të luftës specifike që po zhvillohet; duhet të njoh armikun e tij dhe veten në mënyrë që të jetë në gjendje të parashikojë se si kundërshtari i tij mund të shmanget nga sjellja rationale e zhvillimit të luftës.

Vitet e fundit, shumica e ideve të reja mbi luftën, siç diskutohet në literaturën profesionale ushtarake, janë përqendruar në rolin gjithnjë e më të madh të teknologjisë së përparuar ushtarake. Në fakt, studimi i teknologjisë ushtarake duket se ka zëvendësuar në pjesën më të madhe të saj studimin e dimensioneve politike, sociale dhe strategjike të luftës. Për shumë, përparësitë e ofruara nga teknologjia e avancuar ushtarake përfaqësojnë realizimin e një mrekullie të shumëpritur për problemet komplekse politike dhe strategjike të zhvillimit të luftës. Literatura aktuale ushtarake është plot me debate për “Revolucionin në çështjet ushtarake”, “luftën e informacionit”, “epërsinë e informacionit”, “domininin e informacionit”, “luftën kibernetike”, “transparencën e vërtetë të betejës hapësinore”, “luftën post-heroike”, “vetëdijen mbizotëruese të betejës” dhe kështu me radhë. Duke pasur parasysh suksesin e vërtetë dhe të perceptuar të luftimeve të teknologjisë së lartë, si p.sh. kundër Irakut apo kundër serbëve për shkak të Kosovës, kjo nuk është e habitshme. Bombardimet e sakta dhe përdorimi në masë i raketave kruz në këto raste solli fitore spektakolare me një kosto tepër të vogël përsa i përket humbjeve njerëzore. Si rezultat, të gjitha duket se nxjerrin në pah forma të reja të luftës të mbizotëruara prej shfrytëzimit të suksesshëm të teknologjive jashtëzakonisht të përparuara ushtarake.

Në të vërtetë, teknologjia moderne ushtarake krenohet me mundësitë befasuese të reja që nuk ëndërroheshin disa dekada më parë dhe duket se përbën një avantazh të madh dhe unilateral material për ata që mbizotërojnë

TEORICIENË TË MENDIMIT STRATEGJIK

Studimi i luftës në epokëm e përparimit teknologjik

JETËSHKRIMI

Michael Handel iu kushtua studimit të marrëdhënieve ndërkombëtare dhe efekteve të tyre në politikat ndërkombëtare dhe në strategjinë politike dhe ushtarake. Ai ishte Profesor i Strategjisë në Kolejin Amerikan Detar të Luftës në vitet 1990 - 2001. Handel është autor i studimeve “Doktrina politiko-ushtarake e Izraelit” (1973), “Shtetet e dobëta në sistemin ndërkombëtar” (1981), “Diplomacia e befasisë” (1981), “Klauzeviçi dhe strategjia moderne” (1986), “Strategjia dhe mashtrimi operacional në Luftën e Dytë Botërore” (1987), “Udhëheqësi dhe shërbimi i fshehtë inteligjent” (1988)“, “Lufta, strategjia dhe zbulimi” (1989)”, “Shërbimi i zbulimit dhe operacionet ushtarake” (1990). Profesor Michael Handel ndërroi jetë më 2001.

në lëmën e kërkimit shkencor dhe prodhimit në këtë fushë (Shtetet e Bashkuara, NATO dhe ndoshta Rusia në disa dimensione). Ndërkohë që përparime të tilla teknologjike sigurisht duhet të shfrytëzohen plotësisht kur është e mundur, përvoja e kaluar dhe ajo e kohëve të fundit tregon gjithashtu për kufijtë e asaj që mund të arrihet vetëm prej epërsisë teknologjike. Ka, megjithatë, të paktën katër pika që duhet të merren parasysh përpara se roli i luajtur nga teknologjitë e fundit ushtarake në Luftën e Gjirit dhe në Kosovë të pranohet si një model për luftërat në të ardhmen. Në fund të fundit, mjedisi specifik politik, social dhe ushtarak/teknologjik që ofroi kushtet optimale për suksesin e teknologjisë më të fundit nuk do të jetë domosdoshmërisht i njëjtë në konfliktet që do të ndodhin të ardhmen.

Suksesi i madh ushtarak që patën Shtetet e Bashkuara dhe aleatët e saj në Luftën e Gjirit, si dhe në Kosovë nuk u shoqërua njëlloj me suksesin politik. Në fund të fundit, lufta ka të bëjë me “detyrimin e armikut të përmush vullnetin tonë”, çka do të thotë, përmushje e objektiveve tona politike me qëllim përkthimin e një fitoreje ushtarake në një mjedis politik më të mirë se atë që ka ekzistuar para se të përdorej forca. Nga kjo pikëpamje, të dyja, Lufta e Gjirit dhe lufta në Kosovë patën vetëm një sukses të përzier afatgjatë dhe në disa aspekte madje rezultuan edhe kundër-produktive. Fakti që paqja dhe stabiliteti me termat e fitimitarit nuk u arritën në mënyrë të qartë ilustron më së miri vëzhgimin e mprehtë të Klauzeviçit se “në luftë rezultati nuk është kurrë përfundimtar”.

Me fjalë të tjera, sukseesi dhe finalja e luftës varet më shumë nga urtësia politike sesa nga sukseesi ushtarak. Kjo pikë, si ato që pasojnë, nuk ka për qëllim të sugjerojë se teknologjia është e parëndësishme. Shërben thjesht për të na kujtuar se teknologjia, megjithëse e një rëndësie madhore, mbetet ende vetëm mjeti; si i tillë, është gjithmonë dytësor kundrejt dimensioneve politike dhe atyre strategjike jo-materiale të luftës. Kësisoj, fitoret teknologjike dhe materiale janë të pandashme nga dimensionet politike dhe “strategjike”, por në të fundit ato janë në rastin më të mirë, vetëm një nevojë por rrallë një kusht i mjaftueshëm për një fitore përfundimtare dhe të plotë. Për fitimtarët në luftërat më të fundit, epërsia e vëmendjes së kushtuar kundrejt suksesit teknologjik dhe material, duke shpërfillur hapur dështimet strategjike dhe politike, ka penguar realisht arritjen e objektiveve të tyre përfundimtar. Së dyti, fitoret e bujshme ushtarake mbi Irakun dhe Serbinë ishin arritur kundër kombeve që, për arsye politike dhe sociale (si dhe teknologjike), nuk ishin në gjendje për t’u kundërpërgjigjur me luftë në të njëjtën mënyrë. Në dy raste, mposhtja e këtyre shteteve u përshpejtua jashtëzakonisht për shkak të punës së dobët të drejtuesve të tyre në zhvillimin e strategjive, mobilizimim e popullit të tyre dhe motivimin e organizatave të tyre ushtarake. Teknologjitë ushtarake pa dyshim dhanë një kontribut vendimtar në fitoret e arritura dhe në fakt funksionuan më mirë se sa pritej. Sigurisht është më e lehtë të luftosh kundër një kundërshtari “trinititi” i të cilit është në rrëmujë dhe ka humbur ekuilibrin. Sa nga këto fitore mund t’i

Me fjalë të tjera, sukseesi dhe finalja e luftës varet më shumë nga urtësia politike sesa nga sukseesi ushtarak. Kjo pikë, si ato që pasojnë, nuk ka për qëllim të sugjerojë se teknologjia është e parëndësishme. Shërben thjesht për të na kujtuar se teknologjia, megjithëse e një rëndësie madhore, mbetet ende vetëm mjeti; si i tillë, është gjithmonë dytësor kundrejt dimensioneve politike dhe atyre strategjike jo-materiale të luftës.

atribuohet faktit se Shtetet e Bashkuara dhe aleatët e saj luftonin kundër regjimeve të izoluar që drejtoheshin udhëheqës të paafët popullsia e vendeve që nuk kishin vullnetin të luftonin apo përkrahnin qeveritë e vendeve të tyre? A do të mund të arriheshin fitore të tilla të shpejta dhe të lira ndaj kundërshtarëve të përkushtuar dhe të vendosur si vietnamezët e Veriut, afganëve, apo çegenëve? Kushtet jo të zakonshme, ideale për përdorimin e pakompromis të fuqisë ushtarake nuk do të jenë gjithmonë real në të ardhmen. Edhe teknologjive më të përparuara ushtarake u nevojitet një kohë e konsiderueshme për të arritur ndikimin e tyre të plotë, kohë të cilën rrallë ta lejon mjedisi politik. Kundër-presioni politik në mënyrë tipike kufizon kohën në dispozicion për të nisur një sulm të njëanshëm para se fuqitë e tjera fillojnë të ndërhyjnë. Një pikë e tretë është se shtetet e mundura dhe vëzhguesit neutral me siguri do të nxjerrin gjithashtu mësimet e tyre.

Pas arritjes në përfundimin se ata nuk pritet të fitojnë një luftë konvencionale të “intensitetit të lartë”, “teknologjisë së lartë” kundër Shteteve të Bashkuara dhe aleatëve e saj, këto shtete do të përcaktojnë se “përparësia e tyre krahasuese strategjike” qëndron tjetërkund, në subversionizmin e “intensitetit të ulët” “teknologjisë së ulët”, terrorizmi, dhe metodat e luftës që lidhen me to. Nëse këto shtete identifikojnë me sukses kundërmasa efektive, atëherë ata, në varësi të rrethanave, të jenë në gjendje të neutralizojnë ose reduktojnë rëndësinë dhe efektivitetin e shumë prej armëve moderne të teknologjisë së lartë bashkë me strategjitë që mbështeten në përdorimin e tyre. Lufta e teknologjisë së lartë është më efektive në luftëra të mëdha, konvencionale kundër një armiku i cili përdor qasje të ngjashme. Por, luftërat në të ardhmen mund të mos jenë të gjitha luftëra të teknologjisë më të përparuar, në të cilën armiq të pajisur në mënyrë të barabartë ndeshen me njëri tjetrin. Përveç kësaj, shtetet të tjera më pak të avancuara teknologjikisht mund të përpigjen të neutralizojnë ose të parandalojnë shtete të përparuara të “teknologjisë së lartë” të bëjnë luftëra, duke demonstruar se do të përdorin armë të “teknologjisë së ulët”, kimike, biologjike, dhe madje edhe armët bërthamore të shkatërrimit

në masë. Iraku përbën shembullin e parë të qartë të kësaj prirjeje, por edhe Korea e Veriut dhe shtete të tjera ka të ngjarë të ndjekin një strategji të tillë në ardhmen.

Gatishmëria e shteteve të tilla për të përdorur armë asgjësuese të shkatërrimit në masë mund të zvogëlojë jashtazakonisht oreksin fuqive që zotërojnë teknologji të lartë ushtarake për të bërë luftëra. Në kushte të tilla, fuqia me teknologji të lartë ushtarake e përfshirë mund të ngrejë prapun e saj për të shkuar në luftë, kur rreziqet e përshkallëzimit dhe shpenzimet e vlerësuara duken të jenë të larta në kufij të papranueshëm. Kjo është sigurisht një lloj rrethane në të cilën teknologjia e ulët mund të mposht teknologjinë e lartë. Çështja tjetër është se shtetet e tjera (për shembull, Rusia dhe Kina), të cilat ndjekin nga afër suksesin “teknologjisë së lartë” të SHBA-së në veprim do të zhvillohen gradualisht armë të efektshme të teknologjisë së dorës së parë dhe kundërmasa. Në një pikë të tillë dhe në të gjitha rastet kur të dy palët kanë teknologji të përparuara deri diku të krahasueshme, asnjë shtet nuk do të ketë përparësi kundrejt kundërshtarëve të tij, (sikurse hamendësohet tani në literaturën e kësaj fushe); për pasojë, luftërat e reja të intensitetit të lartë mes tyre mund të bëhen të zgjatura dhe të kushtueshme. Kurdo që të kemi një luftë që zhvillohet me teknologji të lartë mes kundërshtarëve teknologjikisht të barabartë, shpejtësia dhe saktësia e fuqisë shkatërruese të përdorur do të rritet, por kapacitetet e tyre të përparuara nuk do t’i japin asnjërës palë një përparësi të veçantë. Shumica e teorive dhe doktrinave ushtarake të kohëve më të fundit hamendësojnë taktikisht ose haptazi se luftërat e ardhshme do të zhvillohen me informacion apo shërbime zbulimi të përsosura apo thuajse të përsosura (“Dominimi i informacionit”). Këto teori parashikojnë një skenar në të cilën pala teknologjikisht e përparuar, me komandë, kontroll dhe komunikim të përsosur, gjithmonë do të identifikojë dhe godas objektivat me saktësi. Megjithatë, ky vizion është një model, sepse nënkupton se përplasja në luftë do të zvogëlohet në masë të madhe nëse nuk eliminohen plotësisht. Sipas përkufizimit, përplasja nuk mund të eleminohet kur dy (ose më shumë) forca përplasen, sepse vetë lëvizja krijon përplasje.

Ata që besojnë në iluzionin që informacioni mund të monopolizohet në njërin anë duhet të rishqyrtojnë kompleksitetin e luftës si përshkruhej kohë më parë nga Sun Cu, Tukididi, Klauzeviçi dhe shumë teoricienë të tjera klasikë. Nuk ka ilaç më të mirë për numrin jashtë mase të madh të veprave teorike të shkruar së fundmi mbi luftën se sa leximi i kujdesshëm i klasikëve. Ndërsa dimensionet e jashtme dhe materiale të luftës, zhvendosen vazhdimisht, thelbi i luftës mbetet i pandryshuar. Lufta, kësisoj do të mbetet një aktivitet dinamik dhe reciprok në të cilën fitohen dhe humben përparësi të ndryshme, ndërkohë që të dyja palët u përshtaten sfidave të njëpasnjëshme. Lufta thjesht nuk mund të reduktohet në algjebër apo në shkencë ekzakte. Rrjedhimisht, teoria klasike e luftës na kujton vazhdimisht natyrën komplekse dhe reciproke të luftës; të moralit dhe dimensionet a saj jo rationale, përplasjen, pasigurinë, mundësinë dhe fatin; dhe, natyrisht, karakterin e saj politik. Si elemente të përhershëm që nuk mund dhe nuk do të zhduken, këto dimensione të luftës luajnë një rol kritik në përcaktimin e thelbit të natyrës e saj. Siç thotë Klauzeviçi: “... aksioni [në luftë] nuk është ndërtim matematikor, por duhet të veprojë në errësirë, apo në rastin më të mirë në muzg”, (Klauzeviç, Mbi luftën, fq. 545). Ndoshta pak prej errësirës është larguar, çka do të thotë se lufta sot zhvillohet më shumë në muzg se në errësirë, por lufta akoma nuk bëhet në “mes të ditës”. Sa më shpejt që njëri krah përpiqet të largojë errësirën, kundërshtari i tij punon po aq fort për ta shtuar atë përmes fshehtësisë, mashtrimit, apo me anë të njërës prej kundërmasave në dispozicion. Si rezultat, errësira dhe muzgu, me një rreze rastësore drite, do të përbëjë përgjithmonë mjedisin e luftës. Është e qartë, çdo shtet duhet ende të përpiqet të shfrytëzojë teknologjinë më të fundit duke qenë njëherësh i ndërgjegjshëm edhe për kufijtë e saj të qenësishëm. Teknologjia është vetëm një mjet në luftë, e cila në vetvete nuk mund të prodhojë fitore dhe sukses të plotë. Në një epokë të përparimit teknologjik dhe ndryshimeve tronditëse, kur ne instinktivisht kërkojmë zgjidhje “racionale” teknologjike dhe shkencore, është bërë më e rëndësishme se më parë të identifikohen ato dimensione që kanë mbetur konstante. Kësisoj, tani është më shumë, dhe jo më pak i rëndësishëm, studimi i veprave klasike mbi luftën.

Përktheu: Granit Zela Qendra e Gjuhëve të Huaja në AFA

Nënkolonele BARDHA PALI, ushtarakja që na përfaqëson në Shtabin Qendror të NATO-s në Kabul

ETLEVA SMAÇI

Të shkruash për gratë e vajzat ushtarake më shumë se u bënë nder atyre, i bën nder vetes, pasi çdo rrëfim është një pasuri e vërtetë shpirtërore. Të gjitha ushtaraket që kam intervistuar deri më tash, apo ato që ju kam ndër-tuar profilet, janë sa të ngjashme në rrugëtimin e tyre aq edhe të veçanta për individualitetin që mbartin si gra. Të përbashkët kanë modestinë, sakrificën e heshtur, por sublime, të përbashkët kanë qëndresën në një profesion që edhe burrat zor se ja dalin ta përfundojnë deri në fund. Të përbashkët kanë sfidën, për të arritur në gradat më të larta, jo me bujë, por me punë dhe përkushtim. Ndaj jo më kot sot motoja e NATO-s është “HeFor-She”. Një promovim i grave ushtarake nga vetë kolegët burra. Një nismë që të bën të kuptosh se nuk ka më mite për “burra me pushkë” e për “gra me djepe”. Gratë me duart e tyre janë të afta të përkundin djepin e të rrokin armët kur e do nevoja. Portreti i sotëm i kushtohet nënkolonele Bardha Pali, një ushtarake me një karrierë të plotë, më shumë se tre dekada në radhët e ushtrisë, që bashkë me veten e profesionin ka rritur familjen e fëmijët e saj, duke u kthyer në një shembull frymëzues, për vajza e gra të tjera që dëshirojnë t’i bashkohen Forcave të Armatosura. Nënkolonele Pali ka gati një javë që i është bashkuar Shtabit Qendror të NATO-s në Kabul, duke u bërë kështu e para grua ushtarake shqiptare që ngarkohet me një detyrë të rëndësishme në këtë shtab. Por kjo nuk është hera e parë për të...Hera e parë ishte viti 1984...

E para vajzë rubikase që veshi uniformën

“Për qytetin e saj ajo ishte si dallëndyshet që lajmërojnë pranverën, sepse vitin e ardhshëm e më pas në vite, vajza të tjera zgjodhën të bëheshin ushtarake”.

31 vjet më parë një vajzë e thjeshtë nga qyteti i vogël e i largët i veriut, Rubiku do të përmbushte ëndrrën e fëmijërisë së saj: do të bëhej në moshën 18 vjeçare studente e SHBO dhe njëkohësisht do të ishte e para vajzë rubikase që do të vishte uniformën. Vajza quhej Bardha Pali dhe përveç ëndrrave nuk dinte asgjë tjetër në fillimshtatorin e vitit 1984 për rrugëtimin që po ndërmernte. Ajo thjesht kishte parë dhe dëgjuar se kishte gra ushtarake, por se çfarë përfaqësonin ato dhe sa e lartë do të ishte sakrifica e këtij profesioni, do të duheshin shumë vite karriere

për t’i kuptuar dhe vlerësuar. Për të zgjedhur këtë shkollim ajo pati gjithë mbështetjen e familjes, madje edhe edhe të rrethit shoqëror, pasi shkollimi i vajzave ushtarake ishte bërë tashmë një gjë e zakonshme. Në brezin e saj Bardha kujton një numër të madh vajzash që vinin pikërisht prej zonave të largëta, aty ku dikur kanuni ja njihte meritën e pushkës vetëm burrit. Për qytetin e saj ajo ishte si dallëndyshet që lajmërojnë pranverën, sepse vitin e ardhshëm e më pas në vite, vajza të tjera zgjodhën të bëheshin ushtarake. Ëndërrat e mëdha mund të lindin në çdo skaj, sado i largët të duket ai. Ato bëhen realitet nga njerëz që guxojnë dhe e tillë është edhe nënkolonele Bardha Pali, personazhi ynë i kësaj radhe. Ajo është një ndër ato gra, që

ushtarake kanë ditur vërtet t’ja dalin, duke filluar që prej momentit të parë, kur pas tyre është mbyllur dera e madhe, e hekurt e garnizonit “Skënderbej”. Një derë që hapej vetëm me komandë, madje në fillim prej kohës së karantinës, Bardha kujton se lirlidja ishte një herë nëdy javë, në orarin 2 me 8. Pikërisht këtu u shenjua për herë të parë me disiplinën, regjimin spartan, që tashmë është një rutinë kati 3 dekadash. Por një rutinë e ëmbël, që e ka bërë të jetë krenare për zgjedhjen e bërë në moshën 18 vjeçare. Në fakt një shkollë ushtarake nuk ka vetëm disiplinën të vetmin privim, apo vështirësi. Sapo vendos të pranosh uniformën, ashtu si “padashje” humbet edhe lehtësimi gjinor, që shpesh ndodh në jetën

31 vjet më parë një vajzë e thjeshtë nga qyteti i vogël e i largët i veriut, Rubiku do të përmbushte ëndrrën e fëmijërisë së saj: do të bëhej në moshën 18 vjeçare studente e SHBO dhe njëkohësisht do të ishte e para vajzë rubikase që do të vishte uniformën.

nuk ka reshtur në më shumë se 30 vjet të jetë ushtarake karriere, nënë e bashkëshorte shembullore, studiuese skrupuloze, mikesh e mirë. Të duket pak e jashtëzakonshme, por gratë

civile. Përkundrazi në ushtri thotë Bardha kupton se nëse do të jesh lider, nëse do të jesh e sukseshme, atëherë gjinia nuk mund të ta sigurojë barazinë gjinore, por gjinia të nxit të jesh

“

E nisi detyrën nga njësia më e vogël, kompania dhe vit pas viti e pa veten me detyra që rriteshin, në batalion, brigadë e kështu me radhë. Kjo rritje u shoqërua me shtimin e gradave. Sa më shumë rriteshin ato, aq më e madhe ishte përgjegjësia”.

e barabartë mes të barabartëve. Je ti vetë pohon Bardha që me zgjedhjet që bën pranon të “diskriminohesh” në emër të gjinisë, duke provuar të bësh zgjedhje të lehta. Ajo nuk ka bërë kurrë kompromise të tilla, pasi që në fillim e ka dashur sfidën e të qënurit ushtarake e mundësisht aty ku shkalla e vështirësisë është e lartë.

Një karrierë gjithmonë në ngritje

“E nisi detyrën nga njësia më e vogël, kompania dhe vit pas viti e pa veten me detyra që rriteshin, në batalion, brigadë e kështu me radhë. Kjo rritje u shoqërua me shtimin e gradave. Sa më shumë rriteshin ato, aq më e madhe ishte përgjegjësia”.

Nënkolonele Bardha Pali u diplomua si oficer në vitin 1988, në specialitetin e logjistikës. Detyrën e parë e mori në divizionin e Laçit, si shefe e veshmbathjeve dhe karburantëve. Vetëm 22 vjeç i duhej të zgjidhte probleme të natyrave të ndryshme, në kushtet e një ushtrie që ndodhej e izoluar, që përgjithësisht drejtohej nga burra, të cilët për nga mosha ishin dyfishi i moshës së saj. Dhe në një kohë kur ndryshimet që po preknin vendin, nuk mund të mos reflektoheshin edhe në ushtri. Por ajo ka ditur në çdo situatë, ashtu si strategët ushtarakë, të marrë anën më pozitive të situatës. Prej kolegëve më të mëdhenj mori

eksperiencën e munguar, mori vlerësimin për figurën e ushtarakut, mori qëndresën në profesion, pasi ishte koha kur mund ta braktisje uniformën dhe askush nuk mund të të quante më dezertore, apo tradhëtare e atdheut. Ishin vitet 90-të. Bardha Pali vendosi t’i ngelet besnike ëndrrës së saj. E nisi detyrën nga njësia më e vogël, kompania dhe vit pas viti e pa veten me detyra që rriteshin, në batalion, brigadë e kështu me radhë. Kjo rritje u shoqërua me shtimin e gradave. Sa më shumë rriteshin ato, aq më e madhe ishte përgjegjësia. Vitet 2000 shënojnë kalimin e nënkoloneles Bardha Pali në detyra të rëndësishme në komandën e Forcës Tokësore, në komandën e Forcës së Bashkuar, në SHPFA, Ministrinë e Mbrojtjes, deri në detyrën aktuale, në Drejtorinë e Logjistikës në SHPFA. Për të kaluar nga grada në gradë ndihet krenare, sepse jo vetëm se nuk ka pasur asnjë privilegj, por as ka kërkuar të ketë të tilla. Përballja për gradën është një drejtë e barabartë e të dyja gjinive dhe ajo mendon se gratë ushtarake kanë marë atë çka ato kanë merituar dhe kontribuar në radhët e FA. E qeshur tregon se sfida e saj e radhës është të fitoj gradën e koloneles, dhe beson se së shpejti do të mund t’i përmbush kriteret si ushtarake, për një gradë kaq të lartë, që edhe në ushtritë më të përparuara të NATO-s, është e vështirë të arrihet nga gratë. Si të gjitha gratë ushtarake që kam pasur fatin të takoj dhe të intervistoj, edhe nënkolonele Pali nuk mund ta shmang në bisedën me të faktin se prania e një zonje në krye të Ministrisë së Mbrojtjes i ka bërë ato të ndihen të vlerësuara, të mbështetura në çdo nismë që ndërmarin, çka i detyron moralisht të japin më të mirën e tyre, krahas kolegëve. Të qënurit grua ushtarake, ajo e ka parë gjithmonë si një model shoqëror, të mirëformuar, prandaj kurrë s’ka rreshtur duke kërkuar nga vetja së pari. Ajo ka marë formimin e duhur ushtarak, duke konkurruar dhe fituar të drejtën e pjesëmarrjes në Akademinë 1 vjeçare të SHPFA. Ka ndjekur pothuajse të gjitha kurset e trajnimit në fushën ushtarake dhe si për të plotësuar njohjen e saj mbi politikat e sigurisë, është diplomuar në nivelin master për Marrëdhënie Ndërkombëtare. Por surprizat e kësaj gruaje të fortë, jo vetëm për nga profesioni që ushtron, por edhe për karakterin e saj nuk shterrin. Në përfundim të SHBO, në specialitetin logjistikës, për shkak të programit mësimor ajo kishte njohuri të mjaftueshme financiare për kryerjen e detyrës. Por kjo nuk e pengoi aspak të ndiqte një shkollim të dytë, pranë UT në degën Financë.

Bardha e di që në Afganistan nuk do të jetë e lehtë. Ajo është trajnuar së bashku me kolegët për këshillimin, trajnimin dhe ristrukturimin e forcave të sigurisë afgane dhe beson se ka eksperiencën e duhur për të dhënë më të mirën e saj. Në Kabul ky trajnim do të vazhdojë edhe për një periudhë dyjavore ku qëllimi kryesor është udhëzimi në lidhje me detyrat funksionale që do të kryejë. Objektivat e saja janë të shumta. Ato lidhen padyshim me njohjen nga afër të punës me shtabe ndërkombëtare, perfeksionimin e gjuhës angleze, si dhe me faktin për të dhënë një kontribut sa më të mirë, duke përfaqësuar denjësisht Forcat e Armtosura.

Kjo e ka bërë të ndihet vërtetë e kompletuar në detyrat që kryen. Për një pjesë të kolegëve, të miqve apo edhe të lexuesve të gazetës “Ushtria”, Bardha Pali është e njohur edhe si një autore e suksesshme në fushën e shkrimeve historike. I nisur si një temë diplome, libri i saj “Kosova dhe NATO” është një punim interesant që gërsheton analizën ushtarake me analizën diplomatike. Recensat pozitive dhe inkurajuese që mori me librin e parë, kanë ngacmuar muzën për të hedhur në letër të tjera momente të rëndësishme në karrierën e saj.

Sfida e radhës, Kabuli

“Më premta diçka mam. Mos e harro kurrë porosinë time. Kur të shkosh në Afganistan, kujdesu për veten, duke më menduar mua”.

Ndërsa unë hedh në letër përshtypjet e mia për gruan guximtare, nënë e Qazimit të vogël 12 vjeç dhe dy fëmijëve të tjerë, ajo është larg, aty ku shpeshherë është e vështirë të ndash paqen nga lufta. Bardha prej gati një jave gjendet në mision në Kabul, me funksionin “Oficere Plani për Planet Strategjike”, duke përfaqësuar në një detyrë kaq të lartë pranë shtabit të Natos për herë të parë Shqipërinë me një ushtarake grua. Jo më larg se fillimi i javës NATO, lancoi në kuadër të barazinë gjinore në forcat e armatosura klipin “HeForShe”. Një klip sa

emocionues, aq edhe tregues se barazia gjinore nuk është një reklamë, por një detyrim së brendshmi i NATO-s, për aq kohë sa brenda kësaj aleance të madhe gratë ka treguar vlera të njëjta si edhe burrat. E duket se edhe në Forcat tona të Armtosura kjo sfidë nuk është më thjesht një projekt në letër, por një realitet i prekshëm. Bardha është një prej tyre. Vajtja në mision nuk ishte aspak një dëshirë e plotësuar nga sot në nesër. Për pjesëmarrjen në misione ajo kishte kohë që mendonte. Me sinqeritet pohon se që në misionin e parë vuri vetes qëllim se një ditë ajo do të ishte pjesë e tyre. Nuk reshti kurrë së provuari. Nuk u ndal dhe nuk u zhgënjye edhe kur nuk plotësoi kriteret dhe nuk u pranua në to. Kujton vitin 2013 kur ju nënshtura procesit të konkurrimit por nuk e preku dot ëndrrën. Dikush tjetër do ta kishte braktisur, për shumë arsye: të qënurit nënë, moshën, frikërat e së panjohurës, por jo nënkolonele Pali. Ajo ju fut përsëri rrugës së vështirë të konkurrimit në vitin 2015 dhe më në fund arriti të ishte një ndër 6 fituesit.

Po sa e lehtë është për Bardhën të niset 6 muaj në Kabul e largët? Teksa më flet për çastin që njoftoi familjarët, fëmijët për faktin se kishte fituar të drejtën të bëhej pjesë e misionit në Kabul, sytë e saj përlo-ten. Për një moment përhumbet dhe

onele Bardha, ata u entuziazmuar, kjo edhe për vetë moshën e tyre, pasi e panë këtë si një “aventurë”. Por vura re se nga dita në ditë, në shtëpi filluan të dëgjoheshin më tepër se më parë lajmet, sidomos ato që flisnin për

Afganistanin, Kabulin etj. Pak nga pak ai entuziazmi i fillimit ja la vendin një përkujdesje që më parë nuk kishte qenë kaq e dukshme. Sapo dëgjonin për një ngjarje në Afganistan, telefoni im tringëllinte, megjithëse une ende ndodhesha në Shqipëri. Edhe me qeshej me merakun e tyre, edhe trishtohesha thellë brenda vetes, pasi shikoja se fëmijët e mi ishin futur thellë në detyrën e re që më priste. Një mbasditë ndërsa ishim duke biseduar i vogli m’u afrua dhe më tha i ngashëryer:

“Më premta diçka mam. Mos e harro kurrë porosinë time. Kur të shkosh në Afganistan, kujdesu për veten, duke më menduar mua”. Ky rrëfim i sinqertë i nënkoloneles Bardha Pali, zbulon një të vërtetë të

bukur: fëmijët e nënave ushtarake ndihen dyfish krenarë për to, pasi ato jo vetëm kryejnë detyrën si nëna, por kryejnë edhe një detyrë më të madhe: atë ndaj atdheut, lirisë e paqes”. Bardha e di që në Afganistan nuk do të jetë e lehtë. Ajo është trajnuar së bashku me kolegët për këshillimin, trajnimin dhe ristrukturimin e forcave të sigurisë afgane dhe beson se ka eksperiencën e duhur për të dhënë më të mirën e saj. Në Kabul ky trajnim do të vazhdojë edhe për një periudhë dyjavore ku qëllimi kryesor është udhëzimi në lidhje me detyrat funksionale që do të kryejë. Objektivat e saja janë të shumta. Ato lidhen padyshim me njohjen nga afër të punës me shtabe ndërkombëtare, perfeksionimin e gjuhës angleze, si dhe me faktin për të dhënë një kontribut sa më të mirë, duke përfaqësuar denjësisht Forcat e Armtosura, e në veçanti gratë e vajzat pjesëtare në to. Nuk mund të lërë jashtë vëmendjes vajzat e gratë afgane në detyrën që po ndërmerr. Ka dëgjuar shumë rreth tyre dhe e quan veten me fat që do të mund ta njoh nga afër këtë realitet, e të mund të japë ndihmesën për të realizuar pikërisht atë që theksohet me forcë në rezolutën 1325, rritjen e rolit të gruas si faktorë tepër i rëndësishëm në konflikte dhe paskonflikte. E ku më mirë se në Afganistan mund të gjendet një terren i tillë. Ajo sapo e ka nisur këtë mision. Është këshilluar padyshim me shumë gra të tjera që kanë qenë pjesë e misioneve paqeruajtëse të FA dhe na premtan se kur të kthehet nga Afganistani do të sjellë ndoshta një libër të ri, të cilin do t’ja kushtoj rolit të gruas ushtarake shqiptare në misionet paqeruajtëse. Deri atëherë nënkolonele Palit i urojmë të përmbushë me sukses detyrën ndaj vendit, ndaj aleancës së madhe dhe të kthehet

Me rastin e 90-vjetorit të lindjes

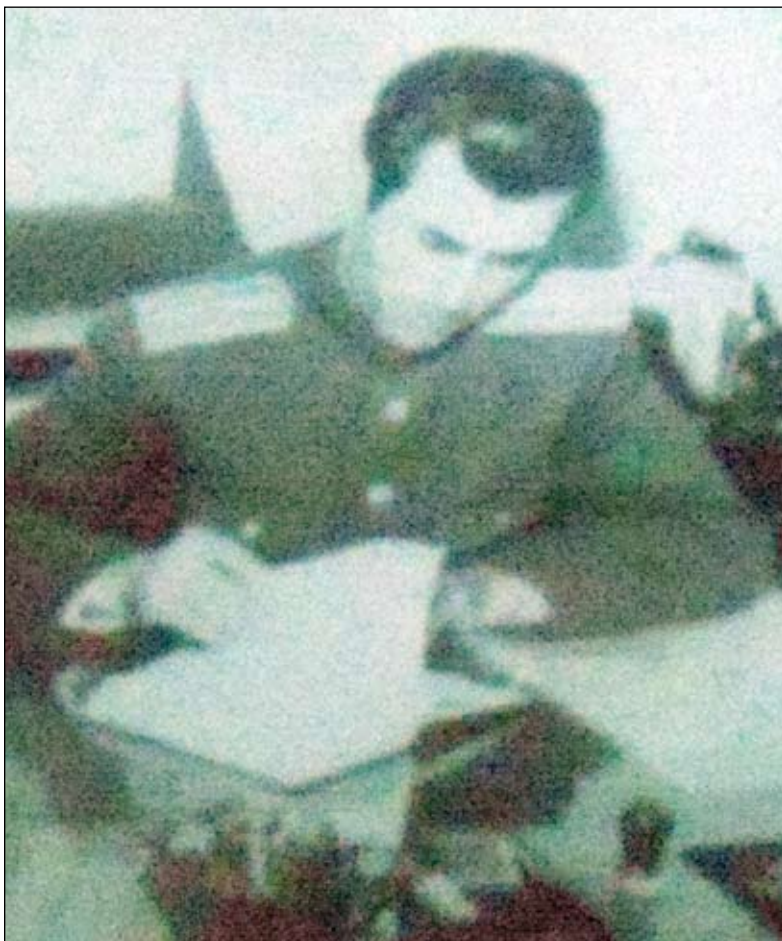
Sulë Domi, një jetë për atdheun, me pushkë dhe penë!

ALBERT Z. ZHOLI

Sulë Domi, bir i Matit, atdhetari i flaktë, artileri veteran, aq i përkushtuar e i lidhur me Luftën dhe ushtrinë, ke një jetë të pasur veç “për Mëmëdhenë, me pushkë dhe penë”. Kthehemi sot 70 vite përpara, kur ti, një djalosh 19 - vjeçar, komandoje vetëm një batalion partizan, nuk ishe artiljer, as efektiv i njësitit që qëllloi me top Asamblenë Kuislinge të Tiranës në 1943. Por nëpër vite, u bërë komandat i Artilerisë, le emër që mbeti si sinonim i kësaj arme, e “Zotit të luftës” dhe “Tmerrit të armiqve”. Lidhja me Luftën dhe përkushtimi ushtarak i gjatë, u bënë përmbajtja dhe qëllimi i jetës, sepse atdheadashurinë e kishe në gjak e me vepra. Më 6 prill 1939, ishe nxënës, as 14 vjeç, kur përcolle një grup matianësh të armatosur për në Durrës. Aktiv u tregove edhe më 16 prill me grupin e të rinjve që refuzuan të prisnin fashistët në Burrel, me të cilin u bashkua krejt shkolla. Me bindjen se trimëria ka komponent të rëndësishëm të saj edhe diturinë, u gjende në Gjinnazin e Tiranës, në këtë vatër antifashiste, ku konsolidove me tej ndjenjën atdhetare. Në maj 1943, more rrugën e malit, në çetën partizane të vendlindjes; përballove me trimëri e vetëmohim tërë rrugën luftarake si kuadër i Brigadës 23 Sulmuese; demonstrove denjësisht traditën atdhetare liridashëse të familjes, të Burrelit të pazogollizuar dhe të krejt popullit. Nëpërmjet jetës tënde, kundrojmë pagëzimin si bir besnik i popullit, i gatuar vendosmërisht për të sakrifikuar për Atdheun, kujtojmë e nderojmë edhe atë gjeneratë të lavdishme, që u tregua në lartësinë e misionit historik. Është tekstualisht ashtu siç e ke thënë dhe vetë: “Pjesëmarrjen në LANÇ, e cila realizoi vendimet historike të Konferencës së Pezës, e quaj periudhën më të lavdishme të jetës sime; krewa detyrën e shenjtë të Çlirimit të Atdheut nga nazifashistët dhe bashkëpunëtorët vendas. Nëpërmjet Luftës II Botërore, Shqipëria u bë anëtare aktive e Aleancës së Madhe Antifashiste”.

Jeta e pasur aktive dhe luftarake

Ke një jetë e pasur, aktive, luftarake, thellësisht të motivuar dhe me përkushtim atdhetar. Sa fakte të jetuara, janë dëshmi të gjalla, përbëjnë një biografi shembullore dhe model për brezat. Në shtator 1968, kur pushtimi

i Çekoslovakisë nga ushtria sovjetike, në emër të Traktatit të Varshavës, na imponoi edhe ne të kalonim në gatishmërinë numër një. U organizua stërvitja, me objektiv kundër “armikut që përgatitej të desantonte”. U demonstroi teknika e rëndë ushtarake prej topash e diagaçesh në qendër të kryeqytetit. Këtu ne prekëm nga afër përkushtimin dhe aftësitë e tua si komandant, që u bërë shpirti, frymëzimi dhe talenti i artit ushtarak. Ishe për të gjithë një mësim, shembull e përvojë e vyer. Nuk harrohet as 30 prilli 1980, kur u krye qitja prej Brigadës së Maliqit (grupi i Korçës). Ishe po ti, shef i ekipit, që pas atmosferës së gëzuar gjatë udhëtimit, bërë ndarjen e detyrave dhe porosite për vlerësim real e korrekt të qitjeve. Rezultatet e larta të asaj stërvitjeje, dëshmuar për profesionalizëm të lartë të oficerëve rezervistë, nderuan drejtuesit e Brigadës, me ish-komandantin Sofokli Dhamo dhe artiljerët e saj. Njërit prej tyre, Fredit, komanda e grupit të Korçës i kish ngjitur dhe nofkën “Ujku i Sulës”. Mbresa të pashlyeshme të një personaliteti të dashur, njerëzor, le edhe në qitjen e Brigadës së Delvinës (grupi i Gjirokastrës), në Dërmish të Livadhjasë, me të gjitha llojet e armëve të artilerisë. Gjatë kthimit për në Tiranë, u mirëprit propozimi për të bërë një vizitë në Porto Palermo. Pas

tjetrën, të kultivuar në jetë, që t`u bë “natyrë e dytë”, për mos të thënë, përmbajtja kryesore e jetës. Mbetë artiljer me shpirt qytetar e atdhetar, korrekt, kërkues, i njerëzishëm. U bë dhe mbeti proverbiale thënia: “Veç mos të ardhë Sula për kontroll, ama, po që për dënim, prej tij të ardhë e keqja!”. Mbatjen afër të të rinjve, ndihmën dhe aftësimin e tyre, e kishe prindërore.

Përkushtimi ndaj artit ushtarak

Kur kujton të kaluarën, ndjehesh krenar që i përket atij brezi, i cili ngriti një ushtri që s`e ka patur ndonjëherë Shqipëria, iu përkushtove e mishërove në artin ushtarak të Artilerisë njohuritë e 8 viteve arsimim, deri në Akademinë e Artilerisë në Moskë (1955). Gjithnjë je udhëhequr prej parimit “sa më e vështirë stërvitja në paqe, aq më e lehtë lufta reale”. Profesionalizmi, shpirti kritik, krijues e kërkues, vizioni dhe përshtatje konkrete ndaj terrenit, mjeteve dhe aftësive të trupës, ishin veti, që nuk të munguan. Si “Kolonel” qëndrove për rreth 27 vjet në detyrën e shefit të shtabit, mandej të komandantit të Artilerisë, e cila përfaqësonte rreth një të tretën e krejt Forcave të Armatosura. I kujton e vlerëson lartë kolegët, themeluesit e Armës së Artilerisë, ushtarakët e shquar T. Kadare, H. Spahiu, T. Noço, S. Hado, S. Godo, M. Mulosmanin dhe sa të tjerë, përvojën e të cilëve e thithje dhe e pasuroje me tënden. Kolegjialitetin e kishe metodë e punës. Bazuar në faktin se personaliteti

i secilit, krahas nivelit profesional, ka për komponent të rëndësishëm edhe karakterin, këtë po e ilustrojmë me dëshminë e ish-ushtarakut Mikado Shakohoxha, se: “Sulë Domi, ndër oficerët elitë të Ushtrisë Shqiptare, me emër, një figurë nga më të pastërtat e rezultative, që njohu vetëm ngritje vertikale, që përjetoi në mënyrë aktive tërë veprimtarinë problematike të ushtrisë, manifestoi qëndrim dinjitoz, të bazuar, unik e paprecedent edhe në Aktivin e Ministrisë së Mbrojtjes (Durrës, 1974). Atje ku po viheshin me shpatulla për muri P. Dume e H. Çako, ai dhe vetëm ai, në prani të 200 kuadrove kryesorë të Partisë e të Ushtrisë, sado befasues, u doli në mbrojtje “të akuzuarve”, foli burrërisht e trimërisht”. Të tilla i ke tërë dekadat e karrierës. Ndër konsideratat dhe vlerësimet të jetës dhe veprës tënde,

po shënojmë edhe atë të kolonel Perikli Koliçit dhe pikërisht, Sulë Domi, është “etalon i thjeshtësisë, model i ngrohtësisë dhe përkujdesjes shoqërore, oficer i kompletuar, jo vetëm i artilerisë. Ai e pozicionoi artilerinë në marrëdhënie të drejta e shkencore me armët e shërbimet e tjera ... është zotërues i profesionit dhe novator... realizues i zjarrit nga pozicionet tip tunel, që janë e mbeten karakteristikë e veçantë e jona...simbol i gjallë, pjesëtar i asaj plejade të shkëlqyer artiljerësh që figurojnë në historinë e Armës si komandantë dhe pedagogë, shkencëtarë dhe praktikienë të shumë brezave të artiljerëve, oficerëve dhe efektivave aktive e rezerviste”. Me gjithë se edhe gjatë karrierës aktive, nuk mbete vetëm dhe thjesht ushtarak, se përfaqësive dhe Burrelin në Kuvendin Popullor për 4 legjislatura (1970 1984), me daljen në pension, (fundi i nëntorit 1982), 57 vjeç, tek Ti, pa u shuar kurrë shpirti i artiljerit, mori përparësi e spikati qytetari aktiv, vep-

rimtari shoqëror. Në lulen e moshës, në kulmin e pjekurisë, të përvojës, aftësive dhe të prodhimtarisë, hoqe vetëm veshjen ushtarake, po jo dhe shpirtin profesional, dorëzove topin, shtrëngove më fort penën. Kalimtarët e rrugës me emrin e sotëm “Ibrahim Rugova”, prej vitesh po vërejnë atë trup të imët, me peshë të lehtë, që shpesh mbulohej prej trupmëdhenjve, me ecje të ngadaltë e të qetë, me fytyrë të një çiltërsie të brishtë dhe shikim dashamirës, ngjitet në zyrat e Komitetit Kombëtar të Veteranëve, për të shpalosur vizionin dhe përvojën e tij, si nënkryetar i Organizatës, ulej në Bibliotekën Kombëtare, takohet, bisedon e çmallet me miq e shokë tro-tuareve e lokaleve të Kryeqytetit. Nuk të ndahet shpirti nga Lufta dhe Artileria, prandaj ke punuar për Pavionit e LANÇ në Muzeun Kombëtar; bashkëpunove në Fjalorin Enciklopedik Ushtarak Shqiptar, je pranishëm në punimet shkencore për Artilerinë, etj.

Nderimet e njëpasnjëshme

Kur Bashkia të shpalli “Qytetar Nderi të Burrelit” (2003), shoku i jetës prej 70 vjetësh, i paharuari Mëhill Doçi i tha: “Virtytet e tua të larta u kultivuan gjithnjë në kahje pozitive, si karakteri, fisnikëria, pastërtia e figurës, dashuria për shokët, familjen e të afërmit, respekti dhe përkushtimi për popullin”. Je edhe “Nderi i Organizatës së Veteranëve”, të është akorduar edhe medalja “Për shërbime të shquara” (2005). Në gjoksin e tënd të vogël, duket sikur s`ka vend për 17 dekorata, përfshi dhe tre nga shtete të huaja. Brenda kraharori tënd rreth një zemër e madhe, atdhetare dhe njerëzore, shoqërore dhe e përkushtuar. Kjo është kryesorja, që nuk llogaritet e nuk vlerësohet me asnjë lloj shifre stimulues moralë. Një grup ish ushtarakësh, emigrantë ekonomikë, që nga Greqia, të kanë përshëndetur përzemërsisht, duke të cilësuar “Simbol të Armës së Artilerisë, personalitetin me karrierën drejtuese më të gjatë”. Penës tënde në

dekadat e karrierës, i takon edhe shumë leksione, kumtesa e referate, rregullore, tekste mësimore artilerie, plane stërvitjesh e të tjera. Vazhdon të punosh nga pak me rreth 400 faqe dokumente të fotokopjuara dhe ka shkruar dhjetëra faqe me kujtime. Ndaj dhe urimin e mëparshëm “pushka top”, po t`a kthejmë tani me shprehjen “pena pushkë”. Me këto 90 vite mbi supe, dukej paksa i rënduar, e ke bërë për shok dhe një shkop, se, siç e thua dhe vetë, “luga e di ç`ka vorbulla brenda”, por i përballon ato me krenari, vazhdon si veprimtar shoqëror, mbetej gjithnjë aktiv. Në kujtimet e tua, me siguri, do të zbërthesh e argumentosh gjerësisht aspektet tragjike të atyre ngjarjeve në fatet e Forcave tona të Armatosura nëpër vitet 1966, 1974, 1982, 1997 si dhe disa vese që po shfaqeshin kërcënueshëm e nisën të bënin fole. Ngjarjet, faktet e dënimet, sigurisht, kërkojnë argumentin dhe mbështetjen juridike. Por bota ushtarake dhe mbarë shoqëria jonë, kanë një bazë e arsye t`i besojnë edhe dëshmime, pohimeve, analizave dhe interpretimeve të tua. Kanë vendin e vlerën e tyre edhe kujtimet mbi mënyrat e detajeve të përsosura nga organet eprore për nxjerrjen tënde në pension, pavarësisht pse moshën, paksa, e kishte tejkaluar. Se akademikëve dhe profesorëve në jetën civile, u është përligjur moshë më e madhe e qëndrimit në punë. Kështu, s`të kanë munguar ngacmimet nga krahu i majtë, por insinuata kryesore mbetet ajo që të fanepset nga e djathta. “Mirë me Luftën, o zoti Sulë, po me atë idenë komuniste ç`u plekse kot, na ngatërruat, na prishët punë, - i vardisen sot pinjollët ballisto-legalistë, - për çka i detyruat të parët tanë t`ju kundërvihen e të futeshit në një luftë civile, deri sa na erdhi dita jonë që fituam e sollëm demokracinë!” “Avash, ju ‘heronj’ të kohës sonë - reagon ti, luftëtari veteran, - s`ju pinë ujë këto mashtime e sofizma, veçanërisht sot që është në jetë brezi ynë i Luftës, dëshmitarë aktivë dhe okularë të lidhjeve dhe vënies së Ballit e Legalitetit në shërbim të pushtuesve, tradhti kjo, e dëshmuar edhe me mjaft dokumente italiane, gjermane, angleze, si dukuri e kolaboracionizmit dhe e kuislingëve, e stigmatizuar edhe në shumë vende të tjera të Europës. T`a quash Luftën tonë sikur u motivua nga komunizmi dhe t`i vësh këtë etiketë, do të thotë, së pari, të përdorësh insinuatën që vetë pushtuesit e kishin parullë mashtuese dhe merrnin pozën

se po luftonin komunistët; së dyti, ta devijosh e deformosh realitetin historik, të errësosh vlerat dhe të vërtetat historike; së treti, të ngatërrosh, djallëzisht e me sofizma, përmbajtjen krejt të ndryshme të kohëve. Nuk duhet ndonjë filozofi për t`u bindur se kush luftonte pushtuesit dhe ndihmonte Lëvizjen, manifestonte vetëm patriotizëm të flaktë e të kulluar për çlirimin e vendit. Lufta jonë ishte konfrontim i fashizmit me antifashizmin, të cilën e fituam. Ajo u udhëhoq nga komunistët dhe u spërkat, paksa, edhe nga idetë komuniste. Kurse restaurimi i juaj i sotëm në pushtet, i përket një kohe tjetër dhe kushteve të tjera historike, është rezultat i Luftës së Ftohtë, atij ballafaqimi të ethshëm të antikomunizmit kundër komunizmit, të cilin e fituat ju. E para kishte karakter çlirimi, lirie e demokracie, kundër të cilave dolën ballisto-zogistët, u bashkuan me pushtuesit dhe u damkosën si tradhtarë; e dyta, kishte karakter politik-klasor për pushtet e pronë dhe kurrsesi nuk mund të quhet e të merret si vazhdim e finalizim i të parës! Ne ishim të motivuar vetëm atdhetarisht, me ndjenjën shekullore të lirisë, të cilën nuk na e solli ideja komuniste. PKSH, ishte e vetmja forcë politike që i qëndroi besnik aspiratave popullore dhe u vu në krye të tyre. Mijërat e bijve që mbushën brigadat partizane dhe populli që i mbështeti fuqimisht, as nuk e njihnin fare doktrinën komuniste. Po dhe atyre pak veprimtarëve, që kishin disa njohuri për komunizmin, t`u mohosh atdhetarinë e t`i servirësh si vegla të të tjerëve, kjo është absurde dhe falsifikimin naiv! Komunistët ishin kudo në vijën e parë të Luftës. Ideja komuniste erdhi e u bë një motiv më shumë për shtrirjen e luftës deri në çlirimin social, gjë që është një platformë e gjerë demokratike dhe jo monopol i marksizmit!” Për raportet e tua me këtë kohën demokratikase, mbetet i gdhendur portreti që të ka bërë i paharuar Dodbiba: “Ju luftuat e luftoni me devotshmëri për zhvillimin e thellimin e kësaj demokracie në rrugë të drejtë, kundër shtrembërimeve dhe revanshizmit ballisto-zogist”. Gëzuar 90 vjetorin, i dashur Sulë, shëndet, jetë të gjatë, me këmbë e me dorë dhe me vepra të tjera! Formula standarde “edhe njëqind”, ta premton, të paktën, edhe një dekadë. Nuk të shpallim dot “të pavdekshëm” fizikisht, por e kemi bindjen dhe kompetencën të themi se jeta jote model, veprat madhore me emrin tënd, e kanë siguruar pavdekësinë!

Reflektim për median dhe imazhin e terrorizmit)

Ndikimi i imazhit të medias në publik nga sulmet terroriste

NËN/KOL (R) MSC KANAN HIMAJ
Qendra e Doktrinës dhe Kërkimit

Terrorizmi si një luftë asimetrike

Terrorizmi është një nga termat më të përdorura në samitet ndërkombëtare për sigurinë, për shkak të evolucionit të saj dhe mënyrave të veprimit, si një fenomen që po le gjurmë në jetën dhe pasurinë e njerëzimit, ashtu dhe në vendin tonë. Ngjitja e këtij fenomeni në mendjen e shoqërisë është bazuar në dy faza që favorizojnë zhvillimin e saj: fizike dhe efekti imagological. Për të trajtuar këtë fjalë përbërëse dhe domethënëse është e nevojshme për të përshkruar se çfarë do të thotë imagology. Imagology është shkencë ndërdisiplinore që studion komunikimin përmes imazheve dhe mënyra e këtyre imazheve qartësohet ose përkthehet si pjesë e veprimit të individit në varësitë e dimensioneve të interpretimit që ofrojnë grupet gjatë zhvillimit të tyre.

Faza e parë paraqet si një lëvizje që gjeneron valën e terrorit, hapi i ardhshëm konsiston në projektimin e terrorit në shkallë globale nëpërmjet mjeteve ekstreme, metodave dhe ideve. Thëksojmë se, pas një sulmi terrorist, viktimat mund të ndahen në dy kategori: direkt, të cilat janë prekur fizikisht dhe indirekte, ata që kanë përjetuar efektin psikologjik dhe atë mendor.

Sa i fortë mund të jetë ndikimi imagological i veprimit terrorist mbi publikun? Çfarë efekte mund të japin mbi sigurinë për shkak të këtij procesi? Këto janë vetëm disa nga pyetjet që kërkojnë përgjigje.

Një nga problemet më kërcënuese për njeriun janë format e vështira me ndikim madhor në ndërgjegjen dhe botën psikologjike si pasojë e goditjeve terroriste. Ky problem po tregon lëvizjen drejt një fenomeni, sa të ri aq dhe të vjetër, që ka çuar në këmbë të gjitha strukturat shtetërore, përfshi ato më të zhvilluarat.

Para së gjithash, lufta kundër terrorizmit është një luftë asimetrike. Vazhdimin e këtij mendimi e gjejmë tek format dhe ashpërsia e akteve

terroristëve të cilët krijojnë gjendje të vështira dhe masakra njerëzore në shoqërinë civile dhe ushtarake. Për ta nuk ka rëndësi pasojat e çmendurisë së tyre, por pasja e një gjendje terrori dhe me shumë viktima fizike dhe verbale. Çështje e rëndësishme që e mendojnë se u jep sukses akteve terroriste është shfrytëzimi i avantazhit të informacionit dhe komunikimit. Pra, lufta asimetrike kundër terrorizmit, si dhe veprimet e tyre, janë duke u bërë gjithnjë e më popullore për shkak të ndërmjetësimit të sulmeve terroriste. Në këtë çështje terroristët e shikojnë shpërndarjen e efekteve të tyre nëpërmjet informimit dhe komunikimit me mjetet elektronike duke goditur fortë për të krijuar efektin imagological pas sulmit. Për këtë shkak, ndikimi imagological krijon shumë më tepër viktima në shkallë psikike tek njerëzimi.

Media dhe terrorizmi

Sot njihet kudo ndikimi informacionit dhe komunikimit. Një elementë që kombinon këto dy aspekte të rëndësishme është media. Në këtë mënyrë ne konsumojnë median çdo ditë për të mbajtur në gjendje të informuar në aktivitetet e përditshme në punë, arsim, marrëdhëniet personale, kujdesin shëndetësor, argëtim, udhëtime, aktivitetet e kohës së lirë dhe në aktivitete të tjera të cilat na nevojitet për jetën. Media

përpiqet që të ofrojë lajmet e ditës dhe bën të pranishëm në shtëpinë tonë përmes lajmit të pare “bombë veprimet terroriste apo ngjarje të tjera të rënda për shoqërinë. Kjo mënyrë e paraqitjes e mediave u jep mundësi atyre të realizojnë misionin e tyre, duke përdorur median si një aleat për të zgjeruar

efektet e një sulmi mbi audiencën. Ky zgjerim është ndikimi imagological mbi publikun.

Nëse media është në kërkim të lajmeve të freskëta dhe ekskluzive, përdorimi i saj nga aktorët terrorist jep mundësinë e përdorimit të një mekanizimi për të përhapur efektet

psikologjike, rëndësinë dhe forcën e tij në media. Një sulm terrorist është i rëndësishëm si ngjarje dhe si e tillë ajo transmetohet nga mediat drejt botës. Ata syojnë dhe kanë nevojë për një publicitet të madh për të ndarë mesazhin e tyre me miqtë apo armiqtë dhe për të treguar aftësinë e tyre për të arritur objektivat. Pra, në mënyrë të kuptueshme dhe të tërthortë del qartë se midis terrorizmit dhe medias ka një marrëdhënie të heshtur, pasi janë “ushqim” për njëri tjetrin.

Varësia reciproke midis medias dhe terrorizmit është për përcjelljen lajmit të parë dhe informues nga media dhe në anën tjetër qëllimet e terroristëve janë mesazhet për synimet e hapura apo të fshehta tyre. Kjo është mënyra më efikase për të zgjeruar veprimtarinë e tyre. Në këtë mënyrë, terrorizmi ka gjetur

një rrugë për të lidhur veten me botën dhe kjo lidhje janë mediet. Ka shumë shembuj, si kur miliona njerëz në të gjithë botën në moment panë dy Kullat Binjake në Nju Jork. Pra, në koshiencën e tyre ata panë forcën dhe aftësitë e tyre shkatërruese dhe vëmendja e tyre shkon tek e ardhmja se si mund të jetë jeta e tyre.

Përveç sa më lartë, terroristët nuk presin mediat tradicionale për të transmetuar veprimet e tyre, pasi sot janë krijuar të reja dhe shumë më të shpejta në përcjelljen e informacionit. Terrorizmi dhe metodat e tij kanë bërë që të krijojnë marrëdhënie me masmedian në një nivel të ri. Është fakt i njohur se një sasi e madhe e grupeve të organizuara terroriste përdorin internetin për të përhapur qëllimet e tyre. Gati 90% e tyre përdorin mediat sociale, të tilla

si Tyitter, Facebook apo YouTube dhe forume të tjera në internet për të paraqitur mesazhet e tyre. Nëpërmjet medias ata duan të tregojnë imazhet ose videot, për shumë qëllime dhe për të bërë rekrutime të reja.

Një arsye tjetër e përdorimit të medias nga terroristët është ajo sociale për shkak se ajo është e lirë. Avancimet teknologjike ndihmojnë dhe ndikojnë në këtë aspekt edhe duke përdorur disa nga burimet ekonomike dhe financiare. Sot është e mjaftueshme për të blerë një kompjuter portativ, e cila është një mënyrë jashtëzakonisht fleksibël për përjasje në internet në çdo hapësirë dhe nga shumë njerëz.

Pjesa interaktive e mediave sociale është interneti dhe teknologjitë e reja që transmetojnë mediat sociale. Kjo lloj e medias së re ka ndryshuar

shoqërinë tonë, gjë që nuk ka kaluar pa u vënë re nga terroristët, jo vetëm kaq, por ata janë duke e shfrytëzuar fortë për interesat e tyre. Për shembull, krerët al-Kaedës, ISIS dhe mjaftë grupe të tjera terroriste që veprojnë në botë, në rajon apo rreth vendit tonë, e shikojnë si një betejë që çdo ditë zhvillohet me intensitet të lartë. Pra mund të pranojmë se, mes mediave dhe terrorizmit ka një lidhje të afërt për shkak se, në çdo sulm terrorist me transmetimin e saj në kanalet e medias tërheq një numër të madh të publikut, pikërisht atë që dëshirojnë terroristët. Dallimi është se për mediat, një rritje e numrit të audiencës do të thotë edhe një mundësi rritje ekonomike, ndërsa për rrjetet terroriste merr kuptimin se goditjet e tyre nuk kufizohen vetëm në aspektin fizik, por ato janë në nivel

psikologjik që dhe verbalisht krijojnë viktimat.

Ndikimi imazherisë mbi publikun dhe shoqërinë

Më sipër trajtuam aspektet më të rëndësishme rreth lidhjes midis medias dhe terrorizmit. Në dukje, dallohet qartësisht se mediat dhe terrorizmi janë duke ndihmuar njëri-tjetrin, tërthorazi, por secili prej tyre kërkon të arrijë qëllimet e veta. Duhet thënë se kjo lidhje vepron në favor të organizatës terroriste. Ata e dinë mirë se paraqitja në mediat e një veprimi terrorist krijon më shumë viktimat. Viktimat nuk i shikojmë vetëm tek të dëmtuarit fizikisht, por i referohemi ndikimit në aspektet psikologjike. Shumica e akteve terroriste nuk janë të bazuara në mënyrë rigoroze në një numër të madh të vdekjeve. Sulmet e tyre kanë një mesazh të subkoshiencës. Ata duan të detyrojnë institucionet e shtetit dhe jo vetëm për të marrë një pozicion politik. Terroristët duan që ambienti tërësor dhe sidomos shoqëria civile të ketë frikë, për të treguar se sa e lehtë është depërtimi në nivelin e sigurisë shtetërore dhe për të ndryshuar normalitetin.

Por si është e mundur që njerëzit, të cilët nuk janë pjesë e një sulmi terrorist, janë edhe viktimat. Ky proces ndodh përmes mediave nga një ndikim të quajtur imagological. Tani, me ndërmjetësimin e një sulmi terrorist krijohen imazhet dhe rezultatet e tij përhapen shumë shpejtë. Media është “promovimi e terrorizmit” nëpërmjet përpjekjeve imagological. Çfarë do të thotë kjo?

Kjo do të thotë se vetë njeriu është një bartës imazhi, edhe në qoftë se ai është i vetëdijshëm apo jo, imazhet që ai sheh do t'i reflektojë në rutinën e tij të përditshme. Me fjalë të tjera, imazhet që ai e sheh, krijojnë gjendjen e tij emocionale apo mendore. Ky proces është i njëjtë edhe në qoftë se një person dëgjon në një radio një lajm që lidhet me me një sulm terrorist. Bnga imazhet e një sulmi terrorist është bërë e mundur të krijojen reagime në psikikë individuale. Në fakt, viktimat që janë duke shikuar imazhet në transmetim nga media në mënyrë edhe të pavetëdijshme. Përveç kësaj, në transmetimin e vazhdueshëm të imazheve të ngjarjes jepen efekte tek mendësia individuale por edhe kolektive.

Shumica e njerëzve që shikojnë dhe dëgjojnë median për sulme terroriste në memorien e tyre mbeten gjurmë. Kjo ndodh sepse njerëzit, si qenie të ndërgjegjshme duan të qëndrojnë të informuar në lidhje me aspekte të rëndësishme për jetën e tyre dhe të të tjerëve, në veçanti kur ato ndodhin brenda vendit tonë kanë efekt më të madh. Sa më shumë dhe më shpesh mjetet e medias transmetojë imazhe në lidhje me sulme terroriste, aq më shumë njerëz preken prej saj. Interesante është fakti se njerëzit të cilët shpenzojnë më shumë se 6 orë duke u informuar në lidhje me një sulm terrorist gjendja bëhet më traumatike se sa e njerëzve që marrin pjesë direkt në fushëbetejë. Kjo vjen pasi një person që ka marrë pjesë direkt në një sulm terrorist e kujton veprimin në një mënyrë të saktë dhe të drejtë siç ndodhi dhe nuk imagjimon atë ndryshe në një shkallë më të lartë emocionale duke ndikuar më shumë psikologjikisht. Ndërsa një person, që ka qenë një dëshmitar i drejtpërdrejtë i ngjarjes

tragjike, nëse ai është duke shikuar apo dëgjon një informacion në lidhje me të, psikika e tij do të “sulmohet” disa herë me të njëjtat imazhe. Prandaj ndikimi i transmetimit të mediave është më e fortë se ekspozimi i drejtpërdrejtë, kur flasim për të stresin akut që shfaqin trauma individuale dhe kolektive.

Peizazhi bashkëkohor i medias ofron qasje më të lehtë në imazhet që mund të shkaktojnë ankthi psikologjik, sidomos nëse ata janë parë disa herë nga njerëz për efektet të imazheve transmetuese dhe ndikuese në psikozën njerëzore. Edhe në qoftë se në fillim transmetimin e imazheve të një sulmi terrorist nuk duket të kenë ndikim nga paraqitja mediatike, në mënyrë indirekte bëhen viktimë e lajmit dhe e imazheve të transmetuara. Në këtë kontekst, grupet terroriste përmeshin misionin e tyre: duke e detyruar shtetin dhe shoqërinë të ndërmarrë veprime politike që kanë të bëjnë me viktimat e krijuar prej medias, plotësimi i qëllimeve për përfshirjen në ankthin e përgjithshëm, krijimin e njeveve të reja në përdorimit dhe realizimin e qëllimit kryesor.

Në vend të mbylljes

Ndoshta në përfundimet që dalin nga një shikim tërësor edhe pse duket si abstrakte lidhja e medias, terrorizmit dhe veprimtarisë së ushtrisë, por në kushtet e reja zë vend arsyeja e qenësishme të detyrave të sigurisë dhe mbrojtjes kanë një lidhje natyrale dhe janë pjesë e njëra-tjetrës. Midis tyre, sot më shumë se kurrë në rend të ditës është terrorizmi dhe lufta ndaj tij. Si një objekt madhorë edhe për FA nevojitet që të zhvillohet pamja dhe koncepti për ndërveprimin e të formave dhe metodave që krijojen për të vepruar në procesin e forcimit të sigurisë dhe mbrojtjes. Brenda këtij mendimi një vend duhet të zërë vëzhgimi dhe analiza e pasojave që lindin në çështjet e marrëdhënieve që krijojnë terrorizmi me median elektronike dhe atë të shkruar. Kjo është arsyeja e vlerësimit të aspekteve dhe të marrëdhënieve të medias dhe ndikimi i imazheve të tij në veprimtarinë terroriste.

Terrorizmi ka gjetur në epokën e re një shtrirje informacioni dhe zgjerimi është tepër i dobishëm për ta. Ndikimi imagological i një sulmi terrorist është e jashtëzakonshme dhe shumë mbresëlënëse pasi shumica e njerëzve nuk e dinë se si vijnë ato dhe të sillen me këto imazhe në jetën e tyre duke u bërë indirekt viktimat e sulmeve. Ndikimi imagological vepron në shkallë të lartë psikologjinë e njeriut. Për shkak të faktit se imazhet që janë duke u transmetuar janë përsëritur disa herë nga kanalet televizive, internetit, faqet e tij apo radio të cilat tregojnë transformimin në një mënyrë për të gjenëruar turbullirë në psikikë të njerëzve. Terroristët janë të vetëdijshëm për veprimin indirekte të medias dhe ai është I aftë sa për të krijuar në emër të mbulimit mediatik të imazheve të tregojnë atë që një sulm terrorist mund të jetë e aftë bëjë. Pjesa më e madhe e këtij ndikimi është rezultat për dëshirën e njerëzve të qëndrojnë të informuar në mënyrë të përhershme. Uria për informacion tërheq ndikimin imagological ndaj vetë publikut.

Në përfundim mund te themi se në mes të terrorizmit dhe medias do të jetë gjithmonë një ndikim i pa dukshëm, secili prej tyre në kërkim për përfitime të veta.

Ballkani Perëndimor në fokusin e NATO-s

MIMOZA GOLIKJA

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg, ishte në Ljubllanë në Slloveni, më 13 korrik 2015. Kjo ishte vizita e tij e parë si Sekretar i Përgjithshëm i NATO-s. “Kam vizituar Ljubllanën si Kryeministër i Norvegjisë”, tha ai. “Vlerësoj që jam këtu, si Sekretar i Përgjithshëm i NATO-s për shkak se Sllovenia është një aleat shumë i çmuar”. Ai tha se Sllovenia është një kontributor i rëndësishëm për mbrojtjen kolektive “në shumë mënyra të ndryshme për Aleancën”. Para së gjithash, tha ai ajo kontribuon në misionin e NATO-s në Ballkanin Perëndimor, sidomos në Kosovë, në KFOR, ku luan një rol të rëndësishëm dhe siguron pikat e forta kryesore të operacionit të NATO-s në Kosovë, si dhe në misionin e aleancës në Afganistan. Stoltenberg tha se “e gjithë kjo reflekton përkushtimin e fuqishëm të Sllovenisë për sigurinë tonë kolektive, përfitimet e NATO-s nga të paturit e Sllovenisë si një aleat, gjithashtu përfitimet e Sllovenisë nga mbrojtja dhe siguria kolektive e NATO-s”. Ai tha se

“NATO është për shembull, përgjegjës për sigurinë e hapësirës ajrore të Sllovenisë. Ne jemi duke bërë policimin e ajrit në hapësirën tuaj ajrore”. Kjo thekson se NATO është një aleancë e bazuar në idenë e “një për të gjithë dhe të gjithë për një”, për të siguruar dhe mbrojtur njëri-tjetrin, gjë që është e rëndësishme për të gjithë. Ai tha se NATO po përballat me sfidat e sigurisë në Lindje dhe në Jug. “Ne shohim një sjellje më agresive të Rusisë në lindje, aneksimin e Krimesë dhe destabilizimin e Ukrainës Lindore. E gjithë kjo kërkon përgjigje nga NATO”. Aleanca po përgjigjet tha ai duke u bërë më e fortë, më e gatshme, më përgatitur. “Ju do të jeni dora e Forcës e gatishmërisë së lartë. Ju do të jeni pjesë e saj në 2018, së bashku me Italinë”. Ai tha se ky është një kontribut i Sllovenisë “për mbrojtjen tonë kolektive, rritjen e gatishmërisë dhe përgatitjen e forcave tona”. Por kjo sigurisht kërkon rritjen e investimeve në mbrojtje që është e rëndësishme për “premtimin që kemi bërë së bashku, vjeshtën e kaluar të 28 aleatët, për të ndaluar shkurtime në shpenzimet e mbrojtjes dhe pastaj gradualisht rritjen e shpenzimeve në mbrojtjen tonë, me rritjen e ekonomive tona për të arritur dy për qind të PBB-së për mbrojtjen” brenda një dekade. Rritja e shpenzimeve të mbrojtjes është një çështje që do të adresohet në samitin në Varshavë në vitin e ardhshëm dhe kjo tregon se NATO është e përshtatshme dhe e besueshme, në mjedisin e ndryshuar të sigurisë. Stoltenberg tha se mirëpret vizitën në Qendrën luftarake Mountain të

Ekselencës, që është në procesin e themelimit në Slloveni, gjithashtu një kontribut i Sllovenisë për mbrojtjen kolektive, shembull se si Sllovenia po kontribuon në Aleancë.

Gjatë vizitës së tij ai mbajti një konferencë të përbashkët për shtyp me kryeministrin slloven, Miro Cerar. Më poshtë po sjellim pyetjet dhe përgjigjet e dhëna për gazetarët nga Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s.

Ka shumë çështje rajonale në vazhdim e sipër në këtë moment, çështja e anëtarësimit të Malit të Zi, në qoftë se është e mundur, deri në fund të vitit, gjithashtu kemi çështjen e Greqisë në kuptimin e sigurisë, strategjisë së mençur, do të doja një koment për këtë. Gjithashtu mbi realitetin, mundësinë e Malit të Zi, parë nga këndvështrimi i stabilitetit rajonal, do jetë në gjendje të bashkohet me Aleancën brenda vitit të ardhshëm apo më shumë?

Mendoj se është shumë e rëndësishme që NATO vazhdon të jetë shumë e pranishme dhe të jetë shumë e fokusuar në zhvillimet në Ballkanin Perëndimor në përgjithësi, për shkak se kjo është një fushë ku ne me të vërtetë kemi bërë shumë progres, në krahasim me luftërat, dhunën që kemi parë gjatë viteve 1990. Ne kemi parë vende si Sllovenia, Kroacia që u bënë anëtarë të plota të Bashkimit Evropian, anëtare të plota të NATO-s, por ende ne shohim disa vende të cilat po lëvizin në të njëjtën rrugë Euro Atlantike, por që të cilat nuk janë në gjendje të arrijnë sa i përket

”

Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Jens Stoltenberg: “Është shumë e rëndësishme që NATO vazhdon të jetë shumë e pranishme dhe shumë e fokusuar në zhvillimet e Ballkanit Perëndimor në përgjithësi, për shkak se kjo është një fushë ku ne me të vërtetë kemi bërë shumë progres, në krahasim me luftërat, dhunën që kemi parë gjatë viteve 1990.”

se ekziston një marrëveshje, mendoj se është e rëndësishme për Greqinë, është e rëndësishme për Bashkimin Evropian dhe Evropën, është e rëndësishme për NATO-n dhe për të gjithë ne. Stabiliteti, prosperiteti ekonomik është i rëndësishëm për shumë arsye, por është sigurisht e rëndësishme për sigurinë e të gjitha vendeve tona dhe gjithashtu Greqinë, duke qenë një aleat i patundur dhe shumë i angazhuar, përshëndes ata se tani kanë qenë në gjendje të arrijnë një marrëveshje me Bashkimin Evropian dhe kreditorët e tyre.

Si do të reagojë Aleanca nëse, në rast se Sllovenia nuk do të jetë në gjendje të përmbushë premtimet e saj për rritjen e buxhetit të mbrojtjes? Në qoftë se ajo nuk do të jetë në gjendje të rrisë atë deri në 2% të GDP-së në vitet e ardhshme, që

është marrëveshja e samitit të vitit të kaluar në Uells.

Para së gjithash do të doja të përsëris atë që sapo thashë, premtimi që kemi bërë në Uells, ishte rreth ndalimit të shkurtimeve të shpenzimeve të mbrojtjes dhe ajo që unë kuptoj është pikërisht ajo që Sllovenia ka bërë të ditur për të ndaluar shkurtime. Pastaj do të rriten gradualisht shpenzimet e mbrojtjes, kur ekonomia fillon të rritet përsëri. Pastaj të synojnë arritjen e 2% më brenda një dekade. Pra, askush nuk beson se është e mundur për të arritur 2% të PBB-së që nga viti i ardhshëm, ose në, në afat të shkurtër. Por ne besojmë se është e mundur për të ndaluar shkurtime, ne besojmë se është e mundur që të rriten gradualisht shpenzimet e mbrojtjes dhe më pas të synojnë 2% për një dekade. Besoj dhe ndihem

shumë i bindur se, kjo është ajo që Sllovenia do të bëjë dhe se Sllovenia ka vendosur tashmë për të ndaluar shkurtime dhe pastaj kur ekonomia të fillojë të rritet, ekonomia po rritet, atëherë edhe shpenzimet e mbrojtjes do të fillojnë gradualisht të rriten në Slloveni. Ne të gjithë e kuptojmë se të gjithë politikanët gjithmonë do të preferojnë të shpenzojnë para, fonde për arsim, shëndetësi dhe çështje të tjera, përveç mbrojtjes, unë kam qenë edhe Kryeministër dhe ministër i Financave dhe kam qenë përgjegjës për reduktimin e shpenzimeve për mbrojtjen në Norvegji në vitet 1990. Pra, unë e di saktësisht se si është bërë dhe sa joshëse është, por që kjo ishte në kohën kur tensionet zbriti. Ajo ishte pas përfundimit të Luftës së Ftohtë. Pra, po kjo është e mundur

Deklarata mbi marrëveshjen bërthamore të Iranit

Mirëpres ngrohtësisht marrëveshjen gjithëpërfshirëse historike të arritur sot nga Irani dhe bashkësia ndërkombëtare. Përgëzoi palat për këmbënguljen e tyre. Kjo marrëveshje përfaqëson një përparim historik, që zbatuar plotësisht, do të forcojë sigurinë ndërkombëtare. Kjo është kritike për të Iranin për të zbatuar dispozitat e marrëveshjes së sotme dhe në përmbushje të të gjitha detyrimeve ndërkombëtare dhe të sigurisë paraprakisht në zonë dhe më gjerë.

dhe kjo në fakt mund të jetë gjëja e drejtë për tu bërë, kur tensionet janë duke shkuar poshtë për të zvogëluar shpenzimet e mbrojtjes, por ne duhet të jemi në gjendje të rrisim shpenzimet e mbrojtjes përsëri kur tensionet shkojnë lart dhe kjo është pikërisht ajo që ne shohim tani. Ne shohim një mjedis më sfidues dhe më të kërkuar të sigurisë dhe për këtë arsye edhe si Kryeministër i Norvegjisë unë kam qenë në gjendje të rrit shpenzimet e mbrojtjes, që nga viti 2008, kjo është gjithashtu arsyeja pse unë besoj se është gjëja e duhur për të bërë për NATO-n tani, për të rritur shpenzimet e mbrojtjes, kur ne shohim mjedisin e sigurisë që është duke u bërë më sfidues.

A ka mundësi për rritjen e trupave të Shteteve të Bashkuara në Evropë nën ombrellën e NATO-s? Dhe nëse do të miratojnë vendet e NATO-s dërgimin e armëve të vogla në Ukrainë duke qenë SHBA njëra prej tyre?

Shtetet e Bashkuara janë aleati që jep kontributin më të madh në

mbrojtjen tonë kolektive. Ato kanë trupa në Evropë, ato kanë vepruar kështu në Mbrojtjen tonë, por ato edhe tani kohët e fundit kanë njoftuar në takimin ministror pak ditë më parë, se Shtetet e Bashkuara do të ofrojnë atë që ne e quajmë fasilitatorët në Forcën e Gatishmërisë të Lartë të NATO-s. Pra, shtatë Aleatët evropianë janë duke marrë rolin udhëheqës për të siguruar trupa për Forcën e re të Gatishmërisë së lartë, Forca majë shtize si ne e quajmë atë. Shtetet e Bashkuara do të ofrojnë fasilitatorët kyç si për shembull transportin ajror dhe lloje të tjera të aftësive kryesore të cilat janë të nevojshme për këto forca të reja. Përveç kësaj Shtetet e Bashkuara njoftuan, ose Sekretari i Mbrojtjes, Ash Carter njoftoi se ata do të pajisin disa vende aleate Evropiane për ushtrime, kjo do të thotë se ne do të kemi më shumë pajisje. Shtetet e Bashkuara gjithashtu janë duke marrë pjesë në atë që ne e quajmë masat e sigurimit dhe kjo është diçka që kemi filluar të bëjmë vitin e kaluar, ky është policimi ajror në vendet baltike, në Poloni, Rumani, ushtrimet e saj më shumë në pjesën lindore të Aleancës, gjithashtu është dhe prania detare. Pra, NATO ka rritur praninë e saj në pjesën lindore të Aleancës dhe Shtetet e Bashkuara janë një pjesë e rëndësishme që janë shpallur më tepër si sigurimi i fasilitatorëve kryesorë të Forcës së Gatishmërisë së lartë dhe parafjala e pajisjeve të rënda, ka më shumë ushtrime, më shumë prani në terren. Pra, e gjithë kjo është diçka që SHBA, po luan rolin e saj të plotë. Atëherë pyetja tjetër ishte rreth Ukrainës. NATO nuk ka, nuk posedon armë, kështu që ne nuk do t'i furnizojmë vendet me armë. Ajo që unë kam mirëpritur është se para së gjithash ajo që NATO ofron është mbështetja e fortë politike për Ukrainën, për sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës, ne mbështesin zbatimin e plotë të marrëveshjeve në Minsk dhe Rusia, ka një përgjegjësi të veçantë për të ndaluar mbështetjen për separatistët në Ukrainën Lindore. Ne gjithashtu sigurojmë mbështetje praktike për Ukrainën. Ne kemi krijuar disa fonde të mirëbesimit për

t'i ndihmuar ata me logjistikë, me cyber, gjithashtu çminimin, jemi në procesin e krijimit të një fondi të ri të besimit i cili është duke shkuar për të adresuar çështjen e deminimit dhe përballimin e pajisjeve plasëse të improvizuara. Pra, ne vazhdojmë të sigurojmë mbështetje praktike për Ukrainën. Përveç që shumë aleatë të NATO-s siguruan mbështetje praktike për Ukrainën mbi baza dypalëshe. Për shembull Shtetet e Bashkuara, Britania e Madhe, Kanadaja, bëjnë trajnimin e forcave ukrainase dhe të gjithë këtë unë e mirëpres, e gjithë kjo është mbështetje për Ukrainën dhe kjo është e rëndësishme, por gjëja më e rëndësishme tani është sigurisht zbatimi i plotë i Marrëveshjeve në Minsk.

Përkundër të gjitha masave shtrënguese në dy vitet e fundit, ne nuk kemi parë shkurtime dramatike të buxhetit ushtarak në Greqi. Tani me marrëveshjen e re këto kanë të ngjarë të ndodhin, duke pasur parasysh në këtë mënyrë faktin se Greqia ishte një nga vendet e pakta që siguruan rekomandimin 2% të PBB dhe duke pasur parasysh, vendndodhjen strategjike të Greqisë me Lindjen e Mesme, Rusinë dhe situatën e emigrantëve në Mesdhe, kush është qëndrimi i NATO-s, në, ndoshta shkurtime buxhetore në ushtri, që ka të ngjarë të ndodhin në Greqi?

Nuk i kam parë detajet kështu që është e vështirë për mua për të komentuar mbi shifrat e sakta. Ajo që unë mund të them është se Greqia është një aleat i patundur dhe shumë i përkushtuar, Greqia është një aleat i cili ka shpenzuar më shumë se 2% në mbrojtje për disa vjet. Unë jam absolutisht i bindur se Greqia do të vazhdojë të jetë një aleat i patundur dhe shumë i përkushtuar, unë e mirëpres marrëveshjen, sepse mendoj se marrëveshja është e rëndësishme për ekonominë greke, por mendoj se është gjithashtu e rëndësishme për të gjithë Evropën dhe për NATO-n. Unë nuk kam parë shifrat, nuk i di detajet në lidhje me shpenzimet e mbrojtjes, por jam i bindur se Greqia do të vazhdojë të jetë një aleate e fortë, e përkushtuar e cila do të vazhdojë të investojë në mbrojtje edhe në të ardhmen.

Në 100- vjetorin e rënies

ÇERÇIZ TOPULLI, kapedani i jugut që ra në veri të Shqipërisë

Prof. Asoc. DR. BERNARD ZOTAJ

Çerçiz Topulli u lind në vjeshtë të vitit 1880, në një shtëpi të madhe që ushonte nga zërat e shumtë të fëmijëve, të miqve dhe dashamirësve të Ago Topullit, në familjen Topulli në qytetin e Gjirokastrës. Shtëpia e Topullarëve dhe sot qëndron kështjellë krenare. Në këtë ambient, Ago Topulli, burrë i mençur dhe trim, u njoh, u lidh dhe bashkëpunoi ngushtë me Abdyl Frashërin. Ai kishte plot 18 fëmijë, të cilët i edukoi me dashurinë për vendin, për Gjirokastrën dhe për tokën arbërore. Me të gjithë pasurinë e tij, të cilën e vuri në ndihmë të mikut të tij të ngushtë, Koto Hoxhit, ishte shndërruar në pishtar për çeljen e shkollave shqipe në të gjithë jugun e Shqipërisë.

Çerçiz Topulli që në fëmijëri u dallua dhe u shqua si djalosh guximtar. Ai mësoi në shkollën osmane të qytetit dhe do të ishte përkrah punëve të vështira të atit të tij. Në jetën e tij ai pati një model ku dhe u mbështet. Kjo mbështetje u shfaq me një dashuri të shenjtë dhe të përkushtuar ndaj vëllait të tij më të madh, Bajo Topulli, i cili asokohe mësonte e jetonte në Stamboll. Ditë të lumtura të fëmijërisë së tij ishin ato, kur në shtëpinë e madhe në Gjirokastrë, vinte Bajo, i cili i fliste sidomos për takimet e tij me Naim Frashërin dhe Koto Hoxhin. Duke dëgjuar fjalët e ngrohta të Bajos, për ata burra të shquar të Shqipërisë, Çerçizi ndjente t'i rritej në shpirt flaka e shqiptarizmit. Dalëngadalë, ndonëse larg, Bajo, përpiquej të mbante lidhje me vëllanë e vet, i cili dëshironte që të shkonte pranë tij në Stamboll. Po qëndrimi i Bajos në Stamboll në vitet 1901-1903, u bë i vështirë dhe paraqiste për të rrezikshëri. Bajo tashmë qëndronte në krah të Shahin Kolonjës, Gjergj Qiriazit, Grigor Cirkës, Mit'hat Frashërit, Ibrahim Temos e patriotë të tjerë shqiptarë, të cilët parashihnin

ÇERÇIZ TOPULLI
(1880-1915)

në fundin e Perandorisë Osmane një lëvizje të domosdoshme autonomiste për shqiptarët.

Duke qenë se në Stamboll Bajo nuk mund të qëndronte më merr rrugën për në Manastir. Këtu fillon punë si mësues. Më tej në vitin 1905, Bajon e shohim në udhëheqje të atdhetarëve shqiptarë për krijimin në fshehtësi të Klubit të Manastirit. Ai kishte influencë dhe miq të shumtë si në Kolonjë, Korçë dhe Gjirokastrë, ku i delegon për të formuar degët e klubit Qendror të Manastirit. Nga ky mision është bërë dhe bashkimi i dy vëllezërve Topulli, që vetëm vdekja mund t'i ndante. Bajo vjen në Gjirokastrë dhe bisedon

me vëllanë, Çerçizin, i cili tashmë ishte 25 vjeç, me trup të gjatë, sy si të shqiponjës, me mjekër që i kishte hije. Çerçizi i thotë se pas tij mund të shkonin 40-50 djem trima të jugut, të gatshëm për të luftuar e për të dhënë jetën për atdheun.

Bajo largohet fshehurazi nga Gjirokastra, sepse mytezarifit po dërgonte aty forca ushtarake. Duke kaluar në Korçë së bashku me Çerçizin dhe luftëtarë të tjerë, ndalet në Humelicë të Gjirokastrës në familjen e Papa Kristo Negovanit, ku i thonë familjarëve se çeta e tyre do të merrte hakën e patriotëve të vvarë. Papa Kristo Negovani ishte dëshmor i shkronjave shqipe dhe i vvarë nga

Çeta e udhëhequr nga Çerçiz Topulli nuk e ndërpreu asnjëherë aktivitetin luftarak të saj. Lufta e Mashkullores mbetet ende sot, një epike e ndritur e guximit dhe trimërisë shqiptare, ku 300 burra me fishekë të numëruar luftuan për 32 orë rresht kundër 2000 e ca ushtarëve dhe oficerëve turq. Po kështu vlen të përmenden luftimet e ashpra të zhvilluara edhe në Frashër, në Delvinë dhe në fshatin Labovë etj.

dhespoti i Korçës. Shpagimi nuk vonoi. Vetëm shtatë ditë, pasi u përshëndetën me familjen e mësuesit Papa Kristo Negovanit, dhespoti i Korçës u largua nga jeta nga plumbat e luftëtarëve. Shtypi i kohës deshi të intrigojë për vrasjen e dhespotit dhe shkroi për ndikim të vllëve apo bullgarëve në çetat shqiptare. Përgjigjja që iu dha Çerçizi, në fshatin Starje të Kolonjës, në prani të dhjetëra trimave, ishte se plumbi që pat shtrirë në tokë dhespotin e Korçës, kishte dalë prej pushke shqiptare dhe ajo pushkë nuk do të pushonte, deri në çlirimin e plotë të gjithë trevave shqiptare.

Në vjeshtë të vitit 1906, Çerçizi dhe Bajo Topulli shkojnë në Gjirokastrë për të organizuar çetat e jugut. Bëmat e tyre kishin shqetësuar Stambollin. Të katër vëllazërit Basri, Daut, Banush dhe Halil nuk i gjejnë në shtëpi. Me urdhër të mytezarifit të qytetit, ata ishin lidhur me pranga dhe ishin dërguar në burgun famkeq të Janinës. Arrestimi i tyre nuk i trembi dy vëllezërit trima ndaj ata porositën dhe vëllezërit e tjerë të bëjnë kujdes dhe vetë nisen sërish në fshehtësi për në Manastir. Gjatë udhëtimit çeta e Çerçiz Topullit bie disa herë në prita nga ushtritë osmane duke luftuar trimërisht. Por turqit i ndjekin trimat këmba-këmbës edhe në trevat e Manastirit, Strugës e Resnjës, Tetovës e Shkupit dhe falë komiteteve të këtyre trevave, Çerçiz Topulli mbërriti në Sofje, ku u pritën me madhësi nga shqiptarët e shumë që jetonin aty. Për mbërritjen e vëllezërve Topulli, shkroi edhe shtypi i kohës, duke bërë me dije krejt Europën, se Shqipëria do t'i dalë zot fateve të saj me komitat e vet trima dhe të mençur. Natyrisht, Bajo dhe Çerçiz Topulli ishin atje, në shoqërinë

e Shahin Kolonjës. Ata diskutuan me të jo vetëm fatet e Shqipërisë, por edhe rrugët e mundshme të organizimit të lëvizjes kombëtare shqiptare.

Çerçizi do të ndikonte në këtë lëvizje dhe me idetë e tij përparimtare. Në faqet e gazetës "Drita" protesta e tij kundër Portës së Lartë do të ishte e fuqishme. Në një prej artikujve të shumtë Çerçiz Topulli do të shkruante: "E fëlliqura Turqi, shqiptarët i ka rrjepur dhe i ka varfëruar kaqë shumë, sa mund të themi se varfëri si e shqiptarëve nuk gjendet gjëkund...". Po në këtë artikull, duke u bërë thirrje bashkëkombasve të vet që t'i lënë menjëherë përçarjet dhe dasitë fetare, shkruan se duhet të bëjmë kurban, sakrificë e çdo gjë që kemi, që të shpëtojmë nga Turqia. Dua prap të them, se vdes për një shqiptar të krishterë, se ay është gjak prej gjakut tonë dhe se ka eshtra prej eshtravet tona, ndërsa me turqit ndryshojmë si dita nga errësira, si jeta nga vdekja!

Në janarin e vitit 1907, me porosi të Shahin Kolonjës dhe Bajo Topullit, Çerçizi shkon në Bukuresht. Edhe këtu një grup shqiptarësh mbledhen rreth kapedanit të Gjirokastrës dhe duke e respektuar. Çerçizi takohet me atdhetarin tjetër shqiptar, Mihal Gramenon, me të cilin do të ndanin paskëtej gëzimet, shpresat dhe zhgënjimet e çetës së tyre. Në fillimin e shkurtit të vitit 1907, Çerçiz Topulli e Mihal Gramenon, hartojnë së bashku një thirrje drejtuar popullit shqiptar ku flitet për njëmijë e një të zezat nga sundimi osman. Thirrja përfundon me fjalët "Rroftë kryengritja e Shqipërisë së robëruar, e cila do t'i sjellë asaj lirinë dhe mirëqenien".

Në marsin e këtij viti, Gramenon së

bashku me Çerçizin, marrin rrugën për në Itali, pse vetëm nëpërmjet detit, do të kishin më të lehtë të hynin në atdhe. Në Beograd ata arrestohen dhe serbët kërkuan që t’i nisnin për në Stamboll. Ishte ndërhyrja e patriotëve shqiptarë dhe trimat u lanë të lirë. Pas lirimit ata me nxitim udhëtuan për në Itali dhe prej aty, më 1 maj 1907 mundën të kthehen në Shqipëri, të malluar sa s’ka më për trojet ku patën lindur. Prej majit të vitit 1907 e deri në dhjetor, Çerçiz Topulli i ndejkur këmba këmbës nga spiunët dhe ushtria osmane, do të luftonte sa në Vlorë, në Delvinë, në Gjirokastrë, në Kolonjë, në Përmet dhe në Tepelenë. Pas këtij trimi të madh, shkonin me dhjetëra djem të jugut, të cilët zhvilluan luftime të ashpra, ndonëse nuk kishin armë moderne e fishekë të shumtë. Në librin me kujtime të Mihal Gramenos, i cili gjatë kësaj kohe ndiqte në çdo hap çetën e Çerçiz Topullit, dëshmohen dhjetëra episode trimërie e guximi ku bijtë e shqipes dhanë pranverat e tyre të njoma për lirinë e Shqipërisë.

Çeta e Çerçiz Topullit, me luftime të shumta kundër ushtrisë osmane, po mbronte dhe shkollat shqipe të sapoçelura. Çerçizi kishte miqësi me Sevastinë, Parashqevin e Gjergj Qiriazin, që me përpjekjet e tyre madhore luftuan për mbajtjen çelur të shkollave së vashave në Korçë, e cila po rrezikohej të mbyllej prej shovenëve grek. Por, edhe Katerina Cilka, bashkëshortja e Gligor Cilkës, po bashkohej me çetën e Çerçiz Topullit, kundër synimeve të mbrapshta greke. Në kujtimet e tij, Grameno midis të tjerave do të shkruante se kjo interesohet për luftëtarët tanë. U qep këtyre nga një qese të madhe për të vënë bukën dhe

u thotë që thërrimet t’i mbledhin me kujdes, se mund t’u duhen kur të jenë ngushtë. Nga kujtesa e luftëtarëve, nuk do të mund të harrohet lehtë, trimëria e Çerçiz Topullit në qytetin e Përmetit. E vërteta është se për shumë ditë çeta e tij qëndroi në Teqenë e famshme të Frashërit. Në këtë kohë Çerçizin e bëjnë me dije se në Përmet ka mbërritur peshkopi i Korçës, i cili kërkon të përçajë shqiptarët në ortodoksë e mysliman duke dashur në fakt të përçajë lëvizjen kombëtare shqiptare. Natyrisht të hyje në qytetin e Përmetit për të luftuar ishte e vështirë pasi garnizoni osman ruhej nga forca të konsiderueshme.

Çerçiz Topulli në këtë moment vishet me uniformën e kapidenit të ushtrisë osmane dhe fill vetëm futet në Mitropolinë e qytetit. Kur gjendet përballë peshkopit, i thotë këtij se është vetë Çerçiz Topulli dhe se kësaj radhe vetëm sa të këshilloj të heqësh dorë nga punët e liga, ndërsa radhën tjetër ju e kuptoni si do t’ju flas. Kështu me këtë rast, konsulli austriak njoftonte Vjenën se “komitat si Çerçiz Topulli bëjnë gjëra që nuk rrëfohen”.

Në shtëpinë e Çerçiz e Bajo Topullit, në Gjirokastrë, osmanët arrestuan të gjithë burrat, ndërsa për kapjen e Çerçizit, mytezarifi i Gjirokastrës dhe ai i Janinës patën dërguar mjaft ushtarë. Në kushtet e disa luftimeve të ashpra që çeta e Çerçizit zhvilloi në Përmet e Kolonjë, ku i mbetën të vrarë dhe disa trima, kapedani i Gjirokastrës i dërgon një korier mikut të vet, atdhetarit të Çamërisë, Musa Demi, që ky t’i gjnete ndonjë vend për të strehuar çetën disa kohë. Është interesante përgjigjia që Musa Demi i dërgon, me anën e një letre, ku midis

të tjerave i shkruan Çerçiz Topullit: “I turpëruar të shkruaj se sot për sot, s’është koha që të vish këtu, nga shkaku që ka një muaj që kanë ardhur dy koshadhe turke, të cilat janë vetëm për komita, nuk vështrojnë gjë tjetër. Nuk është puna se mos pësojmë ne, ndonjë të ligë, por Zoti mos dhëntë, pëson zotëria juaj ndonjë të ligë, pastaj s’na mbetet sy e faqe të dalim në sy të shqiptarëve”.

Në këto kushte binbashi turk, Musa Beu, urdhëronte repartet e tij që të gjurmojnë se kush e fsheh dhe mbron Çerçizin, madje burgos disa prej tyre në kalanë e Gjirokastrës. Me këtë akt ai do të mjell terror dhe siguron Portën e Lartë për qetësinë e vendosur. Madje, ai mban të lidhur me zinxhirë të vëllanë e Hajredin Tremishtit, bashkëluftëtarit të Çerçizit, duke dashur të shtjerë në dorë, këtë të fundit. Ardhja e Çerçizit në qytet ishte e pamundur pasi tashmë ai njihej prej të gjithëve. Për këtë vendoset që në Gjirokastrë të hyjnë të veshur si fshatarë dy prej trimave më të afërt të Çerçizit, ndërsa çeta do të mbronte tërheqjen e tyre në disa gurë e shëkëmbij, poshtë teqesë së famshme të qytetit. Trimat janë përqa-fuar (mund të mos shiheshin më) dhe kanë pritur bimbashin turk të dalë prej shtëpie sa hap e mbyllë sytë, në çastin kur bimbashi dhe rojet e tij, kanë dalë nga shtëpia ai ishte qëlluar drejt e në zemër nga plumbat e trimave. Xhandarët të lebetitur janë vënë në ndjekje të trimave, por në gurët poshtë teqesë ka shpërthyer beteja e madhe. Pas kësaj trimat e udhëhequr nga Çerçizi i janë drejtuar fshatit Mashkullorë.

Në javët që erdhën më pas, kundër çetës së Çerçiz Topullit, Porta e Lartë mobilizoi gati dy batalione me ushtarë dhe oficerë. Por trimi i Gjirokastrës, linte dy-tri shokë të tij të shkrepnin ndonjë batare maleve dhe së bashku me trimat e tjerë ndërmernte inkursione të tjera luftarake, pikërisht në rrethina të qytetit duke dëshmuar edhe një herë guximin e madh të tij. Po sjellim një letër të Çerçiz Topullit, shkruar për Shahin Kolonjën, e që ky, me disa shkurtime e boton në Sofje, në gazetën e tij. Çerçizi aty shkruan se kishin ndërmend që këtë dimër ta shkonim jashtë Shqipërisë, po “muarrëm vesh se Islam Bej Këlcyra i është zotuar Hilmi Pashës, se do të zëre të gjallë, ose të vrarë dhe se Maliq bej Vila përpiqet të na bënë varrë. Nga ky shkak nuk do të dalim jasht Shqipërisë, le të bëjnë ata ç’të duan”. Ndërsa Shahini në numërin tjetër të “Dritës”, dy javë më pas, duke analizuar ngjarjen në fjalë shkruante se, ta zëmë se këta shqiptarë ia arritën qëllimit t’i vrasim këta djem që ndodhen në mes të zjarrit, për lirinë e Shqipërisë...Unë nga ana ime u jap një këshillë: hiqni dorë nga tradhëtia e poshtër, mblidhni mendjen e rrini urtë, përndryshe nuk u shpëton dotë as sulltani dhe as pengameri, sikur edhe në brinjët e buallit të futeni.

Merret me mend që në letrën e Çerçizit, dërguar Shahin Kolonjës, është folur edhe për shumë halle që kalonte çeta e trimave, në male të Labërisë. Me ushqime bëhej si bëhej sepse shqiptarët e ndanin kafshatën e fundit me djemtë e tyre, por mungonin veshjet, armët, municionet. Disa shpresa të pakta kishin pasur prej shqiptarëve që jetonin në Rumani, miq të dikurshëm të Mihal Gramenos sa vinin e shiheshin. Ndonse aty formalisht kishte edhe një komitet që merrte porosi nga Komiteti Qendror i Manastirit, por ndihma e tij, për çetën e

Çerçizit ishte shumë e vogël, krahasuar me hallet që kalonin luftëtarët. Me të drejtë patriotët shqiptarë, lidhur me këtë shkruanin se “Një komitet i tillë nuk duhej askujt”.

Çeta e udhëhequr nga Çerçiz Topulli nuk e ndërpreu asnjëherë aktivitetin luftarak të saj. Lufta e Mashkullores mbetet ende sot, një epope e ndritur e guximit dhe trimërisë shqiptare, ku 300 burra me fishekë të numëruar luftuan për 32 orë rresht kundër 2000 e ca ushtarëve dhe oficerëve turq. Po kështu vlen të përmenden luftime të ashpra të zhvilluara edhe në Frashër, në Delvinë dhe në fshatin Labovë etj. Të udhëhequr nga kapedan Çerçizi, trimat e jugut, ndofta se patën menduar se do të hynin qysh herët në këngët e popullit të tyre. Kështu pas betejës në Delvinë, kur Çerçiz Topulli pat paralajmëruar komandantin turk të mos i zinte pritë, në fund të betejës ku numëroheshin dhjetëra turq të vrarë, populli ngriti këngën:

*Milazim largo taborre,
Leri djemt e mij të shkojnë,
Se të skuq të bëj me bojë,
Çerçiz Topulli më thonë.*

Korriku i vitit 1908, do të sillte ngjarje të reja për krejt lëvizjen kombëtare shqiptare. Turqit e rinj, duke qenë të interesuar për të marrë pushtetin, nuk

Shqipërisë. Në fund të këtij takimi, midis të tjerave u ra dakord që “të luftohet bashkarisht për rrëzimin e regjimit autokratik”. Pas takimit me Nijazi Resnjën, Çerçiz Topulli ndihmon të formohen çeta të reja të luftëtarëve shqiptarë, sidomos në trevat e Korçës dhe Kolonjës.

Prania e Çerçizit në Kongresin e Manastirit, do të ishte një ngjarje e madhe për të. E vërteta është se ka qenë Bajo Topulli, si përfaqësues i Gjirokastrës në këtë kuvend, por kjo nuk ka penguar patriotët e mbledhur aty, të përfaqësohen dhe të njihen nga afër me trimërit e Çerçizit. Gjatë ditëve të zhvillimit të Kongresit të Manastirit, fjala e Çerçiz Topullit do të dëgjohej me respekt, sidomos në pikëpamje të organizimit të çetave të luftëtarëve. Edhe në vitet që rrodhën më pas, 1909-1912, çeta e bijve të Gjirokastrës, do të jetonte në hallet e popullit të vet, do të luftonte për t’i shuar ato halle.

Pas ngritjes së flamurit në Vlorë dhe shpalljes së pavarësisë më 28 nëntorë 1912, Çerçiz Topulli dhe trimat e tij i shohim në beteja të tjera të mëdha, në ruajtje të kufijve jugorë të Shqipërisë. Nëse furitë e andartëve greke u ndaluan me dhjetëra e dhjetëra herë në Tepelenë, në Vlorë, në Korçë e në Kolonjë, kjo nuk e harroi askurrë vendin dhe rolin që luajti në male të

munguan të deklarojnë disa liri aq shumë të kërkuara prej shqiptarëve. Në këto kushte, nga atdhetarët shqiptarë të Manastirit, u pa si domosdoshmëri organizim i çetave të komitëve të cilat ishin vënë plotësisht në shërbim të çështjes kombëtare shqiptare. Nga Komiteti i Manastirit, dërgohet urdhëri që Çerçiz Topulli duhet të takohet patjetër me Nijazi Resnjën, edhe ky një tjetër patriot në trevën e Maqedonisë shqiptare. Të dy çetat e komitëve, takohen në pyllin e Pirgut, pranë Pogradecit, më 20 korrik 1908. Takimi ka qenë i ngrohtë dhe dy burrat kanë mundur të bisedojnë gjatë mbi fatet e

Shqipërisë, në krye të trimave të vet, kapedan Çerçiz Topulli. Këtu do ta kishte gjithmonë vendin, ky bir i Gjirokastrës edhe kur rrëmbeu armët dhe vrapoi në Shkodër, të luftonte kundër forcave malazeze që pushtuan qytetin. Dhe pikërisht në Fushë të Shtoit, më 15 korrik të vitit 1915, ra në fushën e nderit si dëshmor dhe luftëtar, kapedani i jugut, trimi i paepur, Çerçiz Topulli. Populli i Shkodrës, duke e përcjellë për në varr, me qindra e mijëra, betoheshin se do të ecnin në rrugën e ndriçuar prej tij, për liri e bashkim kombëtar, nga jugu në veri, nga lindja në perëndim, një komb e një shtet.

Bëhu dhe ti pjesë e Forcave të Armatosura!

NJOFTIM

Kriteret e përgjithshme për rekrutimin e Ushtarëve /Detarëve Aktiv

- a). Për t'u rekrutuar në Forcat e Armatosura si ushtar/detar aktiv shtetasit shqiptarë duhet të plotësojnë kriteret e mëposhtme:
- Të jetë shtetas shqiptar.
 - Të mos jetë dënuar nga gjykata për vepra penale.
 - Të mos jetë në ndjekje penale.
 - Të mos ketë humbur të drejtën e ushtrimit të profesionit ose veprimtarisë në administratën publike me vendim gjykatë.
 - Të mos jetë në proces gjykimi penal nga Gjykata
 - Moshë minimale e rekrutimit është 18 vjeç. Në momentin e titullimit ushtar/detar aktiv, nuk duhet të kenë mbushur moshën 27 vjeç. Përkashtim bëjnë vetëm shtetasit që do të titullohen ushtar/detar aktiv, të cilët do të jenë personel mjekësor i Forcave të Armatosura dhe në momentin e titullimit nuk duhet të kenë mbushur moshën 32 vjeç
 - Të ketë kryer arsimin parauniversitar ose të lartë brenda ose jashtë vendit.
 - Të ketë kryer kontrollin shëndetësor dhe të jetë vlerësuar i aftë për ushtar/detar aktiv nga Spitali Ushtarak i Forcave të Armatosura në Komandën Mbështetëse.
 - Të ketë kaluar testin, fizik, intelektual dhe psikologjik.
 - Kandidatët për ushtar/detar aktiv të kenë gjatësinë trupore mbi 170 cm për meshkujt dhe mbi 165 cm për femrat.
 - Kandidatët për ushtar aktiv, të planifikuar për kompletimin e Policisë Ushtarake, duhet të kenë gjatësinë trupore mbi 170 cm për meshkujt dhe femra.
- b). Për rekrutimin sipas specialiteteve të veçanta, veç këtyre kriterëve të aplikohen edhe kriteret Specifike për aftësitë profesionale dhe parametrat fizikë, të cilat përcaktohen me një udhëzim të veçantë të SHSHP.

Procedura e aplikimit për Ushtar/Detar Aktiv.

- a) Shtetasit që dëshirojnë të shërbejnë në Forcat e Armatosura si ushtar/detar aktiv, do të aplikojnë drejtpërdrejtë në zyrën e pranimit në Qendrën e Personel Rekrutimit.
- b) Aplikantët plotësojnë formularin e aplikimit dhe pranimit të dokumentacionit (bashkëlidhur këtij udhëzimi) dhe marrin njoftimin për dokumentet e nevojshme, afatin e paraqitjes në Qendrën e Personel Rekrutimit për vijimin e procesit të pranimit, testimit e përzgjedhjes.
- c) Procedurat, kriteret, rregullat e testimit bëhen publike në faqen e internetit të Forcave të Armatosura.

Regjistrimi i kandidatëve, dokumentacioni i nevojshëm

- a) Kandidatët për ushtar/detar aktiv, paraqesin në Qendrën e Personel Rekrutimit, dokumentet e mëposhtme:
- Kërkesë me shkrim, në të cilën parashtrohet identiteti i aplikantit, statusi familjar (martuar, beqar), arsyet për të cilat dëshiron të bëhet ushtar/detar aktiv, njësisë apo reparti në të cilin do të dëshiron të shërbyer. Aftësitë, përvoja në punë, prirjet e tij në fusha të caktuara, sipas modelit bashkëlidhur këtij udhëzimi (formulari i aplikimit).
 - Fotokopjen e kartës së identitetit
 - Certifikatë familjare.
 - Dy fotografi të përmasave 4 x 6cm dhe dy fotografi të përmasave 9x12 cm
 - Fotokopje të diplomës së arsimit parauniversitar ose të arsimit të lartë të noterizuar dhe të vërtetuar nga Drejtoria Arsimore Rajonale/Rrethit.
 - Diplomë, dëshmi, certifikatë për aftësitë profesionale (nëse ka), të noterizuar.
 - Dëshmi penaliteti.
 - Vërtetim nga prokuroria.
 - Vërtetim nga gjykata.
 - Fletë të ekzaminimit mjekësor nga Spitali Ushtarak i Forcave të Armatosura në Komandën Mbështetëse.

Adresa: Qendra e Personel Rekrutimit,
Rruga e "Dibrës" (Ish-Shkolla e Bashkuar),
Tiranë.

Kontakt: ++ 355 69 88 01 195

Aplikoni në zyrën e pranimit në Qendrën e Personel Rekrutimit.
www.mbrojtja.gov.al www.aaf.mil.al